

Analiza čimbenika utjecaja i budućih trendova razvoja trgovinskih odnosa Hrvatske i Kine

Liu, Zhiqi

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:716415>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-26**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet

Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij

Poslovna ekonomija -Smjer Trgovina i međunarodno poslovanje

**Analiza čimbenika utjecaja i budućih trendova razvoja
trgovinskih odnosa Hrvatske i Kine**

Diplomski rad

Zhiqi Liu

Zagreb,rujan.2023.

Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet

Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij

Poslovna ekonomija -Smjer Trgovina i međunarodno poslovanje

**Analiza čimbenika utjecaja i budućih trendova razvoja
trgovinskih odnosa Hrvatske i Kine**

Diplomski rad

Student: Zhiqi Liu

JMBAG studenta: 0067593723

Mentor: Izv. prof. dr. sc. Zoran Wittine

Zagreb, rujan.2023.

Sažetak

Ovaj rad fokusira se na istraživanje faktora koji utječu na trgovinske odnose između Hrvatske i Kine, te buduće trendove. Glavni cilj istraživanja je analizirati i predvidjeti smjer razvoja trgovinskih odnosa između dviju zemalja, te identificirati ključne ekonomske, političke, kulturne i okolišne faktore koji utječu na ovaj odnos. Koristile su se različite metode istraživanja, uključujući analitičke, sintetičke i istraživačke metode, uz detaljno prikupljanje i analizu podataka. Posebna pažnja posvećena je utjecaju inicijative "Jedan pojas, jedan put" i postojećih bilateralnih i multilateralnih trgovinskih sporazuma na trgovinske odnose između Hrvatske i Kine. Glavni zaključak rada je da, unatoč brojnim izazovima, trgovinski odnos između Hrvatske i Kine pokazuje pozitivan trend rasta i ima potencijal za daljnji razvoj i produbljivanje.

Ključne riječi: Hrvatsko-kineski trgovinski odnosi, Jedan pojas, jedan put, analiza utjecajnih faktora, trgovinski sporazumi, budući trendovi.

Abstract

This paper focuses on exploring the factors influencing trade relations between Croatia and China, as well as future trends. The main aim of the study is to analyze and forecast the direction of trade relations between the two countries, and to identify key economic, political, cultural, and environmental factors that impact this relationship. Various research methods were used, including analytical, synthetic, and investigative methods, with detailed data collection and analysis. Special attention was given to the impact of the "One Belt, One Road" initiative and existing bilateral and multilateral trade agreements on Sino-Croatian trade. The main conclusion of the paper is that, despite numerous challenges, trade relations between Croatia and China show a positive growth trend and have the potential for further development and deepening.

Keywords: Sino-Croatian Trade Relations, One Belt One Road, Influencing Factors Analysis, Trade Agreements, Future Trends.

ZHIQI LIU

Ime i prezime studenta/ice

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je diplomski rad
(vrsta rada)
isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Student/ica:

U Zagrebu, 05.07.2023

Zhiqi Liu .

(potpis)

ZHI QI LIU

Name and family name of student

STATEMENT ON ACADEMIC INTEGRITY

I hereby declare and confirm with my signature that the final thesis
(type of the paper)
is exclusively the result of my own autonomous work based on my research and literature published, which is seen in the notes and bibliography used.

I also declare that no part of the paper submitted has been made in an inappropriate way, whether by plagiarizing or infringing on any third person's copyright.

Finally, I declare that no part of the paper submitted has been used for any other paper in another higher education institution, research institution or educational institution.

In Zagreb, 05.07.2023
(date)

Student:
Zhiqi Liu.
(signature)

Sadržaj

1.Uvod	1
1.1 Tema i ciljevi rada	1
1.1.1 Pozadina teme.....	1
1.1.2 Ciljevi i važnost istraživanja	1
1.2 Izvori podataka i metode prikupljanja	3
1.2.1 Izvori podataka	3
1.2.2 Metode prikupljanja i analize podataka.....	3
1.3 Sadržaj i struktura rada.....	4
2.Trenutni trgovinski odnosi između Hrvatske i Kine	6
2.1 Povijest trgovinskih odnosa između Hrvatske i Kine.....	6
2.2 "Jedan pojas, jedan put" inicijativa i njezin utjecaj na trgovinske odnose između Hrvatske i Kine..	8
2.2.1 "Jedan pojas, jedan put" inicijativa.....	8
2.2.2 Globalni utjecaj inicijative "Jedan pojas, jedan put": Trgovina, investicije i geopolitika	12
2.3 Suradnja između Hrvatske i Kine u pojedinim ekonomskim sektorima	13
2.3.1 Perspektiva trgovinskih odnosa između Kine i Hrvatske	13
2.3.2 Slučajna studija: Most Pelješac i Senj vjetroelektrana	15
2.3.3 Turistička i kulturna razmjena — Put svile	17
2.3.4 Obrazovanje i kulturna razmjena.....	19
3.Analiza čimbenika utjecaja na gospodarsku suradnju između Hrvatske i Kine	22
3.1 Povijest razvoja gospodarskih odnosa između Hrvatske i Kine	22
3.1.1 Početna suradnja i sporazumi	23
3.1.2 Uloga Kinesko-hrvatskog gospodarskog i trgovinskog povjerenstva.....	24
3.1.3 Nedavni razvoj odnosa između Kine i Hrvatske: Zajednička izjava iz 2019.	25
3.1.4 Utjecaj vanjskih ekonomskih sporazuma	26
3.2 Trenutno stanje i trendovi kinesko-hrvatske gospodarske suradnje	28
3.3 Ključna analiza okolišnih čimbenika.....	31
3.3.1 Ekonomska okolina	31
3.3.2 Političko okruženje.....	39
3.3.3 Kulturno okruženje.....	41
3.4 Potencijal i mogućnosti za kinesko-hrvatsku investicijsku suradnju.....	42
3.4.1 Resursna komplementarnost.....	43
3.4.2 Prednosti politike.....	44
3.4.3 Investicijska situacija.....	45
4.Predviđanje budućih trendova	47
4.1 Analiza budućih trgovinskih trendova između Hrvatske i Kine	47
4.1.1 Predviđanja ekonomske rasta i trgovinske količine.....	47
4.1.2 Promjene u strukturi trgovine	49
4.2 Istraživanje budućih potencijalnih prilika i izazova u trgovini između Hrvatske i Kine.....	50
4.2.1 Prilike	50
4.2.2 Izazovi	51
4.2.3 Strategije za suočavanje s izazovima.....	51
5.Zaključak	54

POPIS LITERATURE

POPIS TABLICA

ŽIVOTOPIS KANDIDATA

1.Uvod

1.1 Tema i ciljevi rada

1.1.1 Pozadina teme

U kontekstu globalizacije, ekonomske i trgovinske veze između različitih zemalja postaju sve složenije i raznolikije. Posebno nakon što je Kina pokrenula inicijativu "Jedan pojas, jedan put", trgovinski odnosi s zemljama duž rute privukli su široku pažnju. Hrvatska, kao važna europska zemlja, ima trgovinske odnose s Kinom koji su posebno vrijedni pažnje. U posljednjih nekoliko godina, ekonomska razmjena između dviju zemalja postupno se jača, ali istraživanja u akademskim i poslovnim krugovima o čimbenicima koji utječu na ovaj trend i budućim smjerovima razvoja još su relativno rijetka.

Ova studija ima za cilj popuniti ovu prazninu, posebno istražujući čimbenike koji utječu na razvoj trgovinskih odnosa između Hrvatske i Kine te buduće trendove. Tema rada je "Analiza čimbenika utjecaja i budućih trendova razvoja trgovinskih odnosa Hrvatske i Kine".

Ova tema ima ne samo praktičnu vrijednost, već i teorijski značaj. Kroz dubinska istraživanja i analize, može se pružiti koristan okvir za odlučivanje za vlade i poduzeća obje zemlje, te popuniti prazninu u akademskim istraživanjima o trgovinskim odnosima između dviju zemalja.

1.1.2 Ciljevi i važnost istraživanja

Ciljevi istraživanja:

1). Sveobuhvatna analiza utjecajnih faktora: Provesti sveobuhvatnu analizu različitih faktora koji utječu na trgovinske odnose između Hrvatske i Kine, uključujući, ali ne ograničavajući se na, ekonomiju, politiku, kulturu, populaciju i tehnologiju.

2). Identifikacija prilika i izazova: Na temelju analize utjecajnih faktora, identificirati i

analizirati moguće prilike i potencijalne izazove za daljnji razvoj trgovinske suradnje.

3). Predviđanje budućih trendova: Analizom postojećih trgovinskih podataka i trendova predviđati budući razvoj trgovinskih odnosa između dviju zemalja.

4). Preporuke politika: Na temelju gore navedenih analiza, pružiti praktične preporuke politika za vlade obje zemlje i poslovne subjekte.

Važnost istraživanja:

1). Usmjerenost na politiku: Ovo istraživanje može pružiti ciljane preporuke za oblikovanje ekonomske i trgovinske politike u Hrvatskoj i Kini.

2). Podrška poslovnim odlukama: Poduzeća i investitori mogu se osloniti na zaključke i preporuke ovog istraživanja kako bi donijeli preciznije poslovne odluke.

3). Akademska vrijednost: Otkrića i metodologija ovog istraživanja imat će određenu akademsku referentnu vrijednost za područja međunarodne trgovine, interkulturnog upravljanja i globalizacije.

4). Društveni utjecaj: Analizom faktora koji utječu na trgovinske odnose između dvije zemlje i predviđanjem budućih trendova može se bolje razumjeti promjene u globalnom ekonomskom krajoliku, stoga ima određeni društveni utjecaj.

Kroz izlaganje gore navedenih ciljeva i važnosti istraživanja, ovaj rad ima za cilj pružiti sveobuhvatnu i duboku analizu trgovinskih odnosa između Hrvatske i Kine, s ciljem postizanja tješnje i dugoročnije ekonomske suradnje između dviju strana.

1.2 Izvori podataka i metode prikupljanja

1.2.1 Izvori podataka

U ovom istraživanju glavni izvori podataka dolaze iz sljedećih kanala:

- 1). Državna statistika: uključujući podatke objavljene od strane statističkih ureda i odjela za trgovinu i ulaganja Kine i Hrvatske. Ti su podaci obično najmjerodavniji i najpouzdaniji.
- 2). Akademski literatura: istraživanje koristi akademske članke i izvješća o trgovinskim odnosima Kine i Hrvatske iz velikih baza podataka (kao što su JSTOR, IMF, NBSC, itd.).
- 3). Medijska izvješća: uključujući izvješća glavnih medija i specijaliziranih trgovačkih medija, kako biste dobili najnovije informacije, trendove i javno mnijenje.
- 4). Industrijska izvješća: Izvješća raznih institucija za poslovna istraživanja i konzultantskih tvrtki, koja obično pružaju bogate podatke i dubinsku analizu.
- 5) . Intervjui sa stručnjacima: razgovori jedan na jedan sa stručnjacima i akademikima iz Kine i Hrvatske iz područja trgovine, ekonomije i srodnih disciplina.

1.2.2 Metode prikupljanja i analize podataka

Ovo istraživanje koristi više metoda za prikupljanje i analizu podataka, kako slijedi:

1). Kvantitativna analiza:

A. Analiza vremenskih serija: Promatranje i tumačenje trendova u trgovinskim volumenima i strukturama dviju zemalja analizom trgovinskih podataka tijekom dugog vremenskog razdoblja.

B. Regresijska analiza: Korištenje statističkih modela za identificiranje ključnih čimbenika koji utječu na trgovinske odnose između Hrvatske i Kine.

2). Kvalitativna analiza:

A. Analiza sadržaja: Analiziranje ne-strukturiranih podataka kao što su akademska literatura, izvještaji u medijima i intervjui s ekspertima.

B. Studija slučaja: Odabir reprezentativnih trgovinskih suradničkih projekata ili događanja kao slučajeva za dublju analizu i diskusiju.

3). Integrirane metode analize:

A. SWOT analiza: Procjena prilika, prijetnji, prednosti i slabosti koje utječu na trgovinske odnose između dviju zemalja.

B. PESTLE analiza: Makroekonomska analiza s aspekta politike, ekonomije, društva, tehnologije, prava i okoliša.

4). Obrada i vizualizacija podataka:

A. Korištenje alata kao što su Excel, SPSS za obradu i analizu podataka.

B. Korištenje grafičkih prikaza za intuitivno predstavljanje rezultata analize.

Kroz sveobuhvatnu primjenu ovih izvora podataka i metoda analize, ovo istraživanje ima za cilj potpuno i točno analizirati faktore koji utječu na trgovinske odnose između Hrvatske i Kine te predvidjeti njihove buduće trendove.

1.3 Sadržaj i struktura rada

Objašnjenje strukture rada

Ovaj istraživački rad podijeljen je u pet glavnih dijelova s ciljem sveobuhvatne i duboke analize faktora koji utječu na trgovinske odnose između Hrvatske i Kine te prognoze njihovih

budućih razvojnih trendova. U nastavku su glavni sadržaji i struktura ovog rada:

1. Uvod

Ovaj dio će pružiti pozadinu, svrhu i važnost istraživanja. Također će se predstaviti izvori podataka i metode prikupljanja, kako bi se osigurala točnost i pouzdanost istraživanja.

2. Trenutni trgovinski odnosi između Hrvatske i Kine

Ovo poglavlje uglavnom predstavlja povijesni kontekst trgovinskih odnosa između Hrvatske i Kine, kao i utjecaj inicijative "Pojas i put" na trgovinske odnose između dviju zemalja. Osim toga, dotaknut će se i suradnje dviju zemalja u određenim ekonomskim sektorima.

3. Analiza faktora koji utječu na ekonomsku suradnju između Hrvatske i Kine

Ovaj dio će iz više dimenzija (kao što su ekonomija, politika, kultura itd.) analizirati ključne faktore koji utječu na trgovinske i ekonomske odnose između Hrvatske i Kine. To uključuje povijest razvoja trgovinskih odnosa između dviju zemalja, trenutno stanje i trendove suradnje, kao i analizu ključnih okolišnih faktora.

4. Prognoza budućih trendova

Ovo poglavlje će prognozirati buduće razvojne trendove trgovinskih odnosa između Hrvatske i Kine, uključujući očekivani rast obujma trgovine, promjene u strukturi trgovine i mogućnosti za proširenje suradnje u novim područjima. Također će analizirati potencijalne izazove s kojima se može suočiti.

5. Zaključak

Na kraju će se sažeti glavna otkrića i stavovi ovog rada te će se iznijeti zaključci i preporuke o tome kako ojačati ekonomsku suradnju i promovirati održivi razvoj bilateralnih odnosa.

Kroz ove različite poglavlja, ovaj rad želi pružiti vrijedne informacije i uvide donositeljima političkih odluka, poslovnim entitetima i drugim zainteresiranim stranama koji sudjeluju u trgovinskim odnosima između Hrvatske i Kine.

2. Trenutni trgovinski odnosi između Hrvatske i Kine

2.1 Povijest trgovinskih odnosa između Hrvatske i Kine

Ovaj će odjeljak sveobuhvatno pregledati povijesni razvoj trgovinskih odnosa između Hrvatske i Kine otkako su uspostavljeni diplomatski odnosi. Detaljno ćemo analizirati kako su dvije zemlje promovirale trgovinu i ekonomsku suradnju kroz visoku razinu političke interakcije i druge kanale i mehanizme, uzimajući u obzir političke sustave, ekonomske veličine, kulturološke razlike i druge aspekte.

Trgovinski i ekonomski odnosi između Hrvatske i Kine mogu se pratiti do doba bivšeg Sovjetskog Saveza. Tada, kao dio Jugoslavije, Hrvatska je imala ograničene ekonomske interakcije s Kinom, uglavnom usmjerene na prijenos tehnologije i izgradnju infrastrukture. Međutim, zbog razlika u političkim sustavima, trgovinska razmjena u tom razdoblju bila je relativno niska.

Godine 1991. Hrvatska je stekla neovisnost, a 13. svibnja 1992. uspostavila je formalne diplomatske odnose s Kinom. Tijekom ovog razdoblja, dvije zemlje počele su istraživati šire mogućnosti za trgovinsku i ekonomsku suradnju, posebno ostvarivši značajnu trgovinsku razmjenu u tekstilnoj industriji, kućanskim aparatima i elektroničkim proizvodima.

Godine 2001. Kina se pridružila Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO), što je značajno potaknulo trgovinske odnose između Kine i Hrvatske. Trgovinska razmjena znatno je porasla, a struktura trgovine postupno se diverzificirala. Hrvatska hrana, alkoholna pića i turistička industrija postupno su ulazili na kinesko tržište, dok su kineski strojevi i visokotehnološki proizvodi postajali sve popularniji na hrvatskom tržištu.

Godine 2005. dvije zemlje službeno su uspostavile sveobuhvatno partnerstvo, označavajući novu fazu razvoja u kinesko-hrvatskim odnosima. Od tog trenutka, suradnja između dviju zemalja u ekonomskim, kulturnim i humanističkim područjima brzo se razvijala.

Visokopolitička interakcija: Visokopolitičke interakcije igraju ključnu ulogu u poticanju kinesko-hrvatske suradnje. Na primjer, '13. svibnja 2022., trideset godina od uspostave

diplomatskih odnosa između Kine i Hrvatske, kineski predsjednik Xi Jinping i hrvatski predsjednik Milanović, te kineski premijer Li Keqiang i hrvatski premijer Plenković razmijenili su čestitke. Obe zemlje visoko su ocijenile konkretne rezultate praktične suradnje, ostvarili značajne uspjehe u raznim područjima, uključujući "Pojaš i cestu" i suradnju između Kine i zemalja Srednje i Istočne Europe' (Izvor: Xinhua, 13.05.2022.).

Ekonomska suradnja: Prema statistikama kineske carine, ukupna trgovina između Kine i Hrvatske u 2021. godini iznosila je 23,2 milijarde dolara, što je povećanje od 35,9% u odnosu na prethodnu godinu. Neki veliki projekti, poput Pelješki mosta i Senj vjetroelektrane, također su postigli značajan napredak.

Savjeti i prevencija rizika: S obzirom na veličinu hrvatskog tržišta i njezin status u Europskoj uniji i NATO-u, kineske kompanije i institucije trebale bi duboko razumjeti lokalne zakone i politike prilikom sveobuhvatne komunikacije i suradnje s Hrvatskom, pojačati komunikaciju s hrvatskim vladinim odjelima i usredotočiti se na identifikaciju i rješavanje raznih rizika.

Povijesni pregled otkriva važnu perspektivu: trgovinski odnosi između Hrvatske i Kine ne samo da se kontinuirano razvijaju, već se i postupno produbljuju i diverzificiraju u mnogim aspektima. Od prvih kontakata u trgovini, kao što su kratkoročni trgovinski ugovori i razmjena osnovnih dobara, do sadašnje visokorazvijene proizvodnje, tehnološke suradnje i infrastrukturnih projekata, trgovinska suradnja između dviju zemalja postupno se unapređuje, odražavajući duboki utjecaj globalizacije i geopolitičke situacije. Globalizacija je pružila veću platformu za obje zemlje, omogućujući slobodniji protok robe, kapitala i tehnologije, čime je značajno potaknuto povećanje trgovinskog volumena. Osim toga, s napretkom "Pojaš i cestu" inicijative, infrastrukturna izgradnja između Kine i Hrvatske također pruža nove prilike i smjerove za produbljivanje trgovinskih odnosa.

2.2 "Jedan pojas, jedan put" inicijativa i njezin utjecaj na trgovinske odnose između Hrvatske i Kine

2.2.1 "Jedan pojas, jedan put" inicijativa

"Inicijativa 'Jedan pojas, jedan put' (poznata kao BRI, Belt and Road Initiative) predstavljena je od strane kineskog predsjednika Xi Jinpinga 2013. godine. Cilj je promicanje globalnog ekonomskog razvoja i geopolitičke stabilnosti kroz produbljivanje suradnje s zemljama duž puta. Ova inicijativa temelji se na trgovinskim tradicijama drevnog puta svile, ali njezin moderni značaj ide mnogo dalje. U kontekstu multipolarnosti i globalizacije, BRI ima za cilj potaknuti ekonomsku integraciju, povećati učinkovitost globalnih opskrbnih lanaca i pojačati kulturnu i tehnološku razmjenu."

"BRI se temelji na kopnenim i morskim vezama i predstavlja važan korak Kine u području međunarodne trgovine. Implementacija ove inicijative ima za cilj jačanje ekonomske povezanosti između Kine i zemalja duž trase, te promicanje zajedničkog prosperiteta. U ovom poglavlju raspravljat ćemo o dva glavna aspekta Inicijative "Jedan pojas, jedan put": kopneni (Ekonomski pojas svile) i morski (Morski put svile 21. stoljeća) spojevi.

Ekonomski pojas svile

Ekonomski pojas svile Inicijative BRI fokusira se na kopnene veze. Ovaj segment obuhvaća niz ruta koje se protežu od Kine preko Srednje Azije i Rusije do Europe (posebno Istočne Europe). Infrastrukturni razvoj, uključujući brze željeznice, ceste, mostove i druge prometne objekte, ključni su dio ovog procesa. Cilj je jačanje ekonomske povezanosti između zemalja duž ovih ruta poticanjem logističke suradnje, kao što su zajednički skladišni prostori, pojednostavljivanje carinskih postupaka i pružanje efikasnih logističkih rješenja.

Morski put svile 21. stoljeća

S druge strane, Morski put svile 21. stoljeća fokusira se na pomorske veze. Posebno se bavi izgradnjom luka i pomorskim prometom, posebno u regijama poput Južnog kineskog mora,

Indijskog oceana i obala Afrike. Naglasak je na izgradnji učinkovitih i sigurnih luka te optimizaciji pomorskih ruta kako bi se potakla pomorska trgovina. Osim luka i pomorskog prometa, ovaj segment također uključuje održivo iskorištavanje morskih resursa kao što su ribarstvo, minerali iz mora i čista energija kako bi se ostvarile dugoročne ekonomske koristi."

"Inicijativa "Jedan pojas, jedan put" (BRI) uključuje širok spektar zemalja i regija i nije ograničena samo na suradnju između Kine i susjednih zemalja. Trenutno ima više od 60 zemalja i regija koje imaju direktne ili indirektne suradničke odnose s ovom inicijativom, a rasprostranjene su po Aziji, Africi, Europi, Bliskom istoku i Latinskoj Americi.

U Aziji, osim Kine, zemlje poput Indije, Japana, Južne Koreje i zemalja Jugoistočne Azije imaju neki oblik suradnje s ovom inicijativom. Posebno u Srednjoj Aziji, kao što su Kazahstan i Uzbekistan, već postoje brojni projekti koji su u tijeku ili su već završeni.

U Europi, istočne i južne europske zemlje poput Grčke, Srbije, Mađarske pokazuju visoku razinu volje za sudjelovanjem. Iako je zapadna Europa relativno manje angažirana, postoji određena razina suradnje, posebno u području trgovine i zelene energije.

U Africi, većina zemalja ima otvoren stav prema inicijativi "Jedan pojas, jedan put", posebno u području izgradnje infrastrukture i razvoja energetike.

Bliskoistočne zemlje, posebno zemlje izvoznice nafte poput Saudijske Arabije, Irana i Ujedinjenih Arapskih Emirata, imaju duboku suradnju s inicijativom "Jedan pojas, jedan put" u području energetike i infrastrukture.

Iako su udaljeni, zemlje Latinske Amerike poput Brazila, Argentine i Meksika također postupno jačaju suradnju s inicijativom "Jedan pojas, jedan put", posebno u trgovini poljoprivrednim proizvodima i kulturnoj razmjeni."

"Različite zemlje i regije imaju različite oblike suradnje i dubine suradnje pod Inicijativom "Jedan pojas, jedan put". Neke zemlje mogu imati suradnju samo u jednom sektoru (kao što su energija ili infrastruktura), dok druge zemlje mogu imati sveobuhvatnu suradnju u više područja, uključujući trgovinu, investicije, kulturnu razmjenu itd.

Hrvatska, kao dio Europe, iako se geografski nalazi na relativno udaljenom mjestu, privlači sve veću pažnju Inicijative "Jedan pojas, jedan put" zbog svog potencijala u više sektora poput turizma, pomorskog prometa i energije. To otvara nove mogućnosti za trgovinsku i

ekonomsku suradnju između Hrvatske i Kine. Kontakti između Hrvatske i Inicijative "Jedan pojas, jedan put" započeli su 2015. godine, kada je hrvatska vlada pokazala značajan interes za ovu inicijativu. Nakon niza visokih razina razgovora i razmjena, obje strane počele su istraživati mogućnosti suradnje u područjima kao što su promet, energija i turizam.

Putem kopnenih i morskih veza, Inicijativa "Jedan pojas, jedan put" potiče suradnju i razmjenu između različitih zemalja, donoseći nove prilike i izazove globalnom gospodarstvu. Implementacija ove inicijative ima važnost kako za Kinu tako i za njene partnerske zemlje, a očekuje se da će i dalje oblikovati međunarodni trgovinski pejzaž u budućnosti."

"Inicijativa pojasa i puta" fokusira se na pet ključnih područja suradnje: politički dijalog, povezanost infrastrukture, olakšavanje trgovine, financijska integracija i povezivanje ljudi. Ova pet područja obuhvaćaju ekonomske, političke, kulturne i socijalne aspekte, s ciljem stvaranja sveobuhvatne, višeslojne i složene platforme za međunarodnu suradnju.

Politički dijalog je temelj svake uspješne suradnje. To obično uključuje višeslojni, višekanalni formalni i neformalni dijalog s ciljem koordinacije makro-političkih politika i dugoročnog strateškog planiranja. U ovom području, Hrvatska i Kina već imaju niz visokih političkih dijaloga i mehanizama za političku komunikaciju.

Povezanost infrastrukture uglavnom se fokusira na izgradnju i nadogradnju prometne, energetske i komunikacijske infrastrukture. Na primjer, kroz "Inicijativu pojasa i puta," Kina je već sudjelovala u nekoliko ključnih infrastrukturnih projekata u Hrvatskoj, uključujući luke, ceste i željeznice.

Olakšavanje trgovine usmjereno je na povećanje efikasnosti protoka robe i usluga. To uključuje, ali nije ograničeno na, smanjenje trgovinskih barijera, optimizaciju lanca opskrbe i povećanje pristupa tržištu. Hrvatska i Kina u ovom području već imaju značajne suradnje, posebno u trgovini poljoprivrednim proizvodima i potrošačkim dobrima.

Financijska integracija odnosi se na diversifikaciju investicija i financiranja, uključujući izravna ulaganja, zajmove, ulaganja u kapital itd. U Hrvatskoj, glavne kineske investicije fokusirane su na infrastrukturu i energetiku, ali i na turizam i visokotehnološke industrije.

Povezivanje ljudi više se fokusira na kulturnu razmjenu i humanitarnu suradnju. To uključuje obrazovanje, istraživanje, umjetnost i turizam. Na primjer, studentski razmjenski programi i kulturni festivali između Hrvatske i Kine sve su brojniji, što doprinosi jačanju međusobnog

razumijevanja i prijateljstva između dva naroda.

Ova pet područja suradnje pružaju raznoliku platformu i alate za produbljivanje trgovinske i ekonomske suradnje između Hrvatske i Kine. Kroz kombinirani utjecaj ovih područja, trgovinski odnosi između dvije zemlje imaju perspektivu kontinuiranog razvoja i jačanja u budućnosti.

Ovih pet glavnih prioriteta za suradnju pružaju raznoliku platformu i alate za trgovinske odnose između Hrvatske i Kine. Kroz ovu sveobuhvatnu suradnju, očekuje se da će obje strane produbiti trgovinske i ekonomske veze, ostvariti obostrano korisne rezultate i postaviti čvrste temelje za buduće suradničke odnose. To ne samo da će doprinijeti gospodarskom razvoju obje zemlje, već će također poticati stabilnost i prosperitet u regionalnom i međunarodnom kontekstu.

Inicijativa "Jedan pojas, jedan put" (BRI) nije samo kratkoročni ekonomski plan, već i višedimenzionalni okvir s dugoročnim utjecajem. Do danas je BRI postala jedna od najvećih multilateralnih platformi za suradnju na svijetu, s ulaganjima koja dosežu trilijune dolara. Ima dubok utjecaj na globalnu ekonomsku strukturu, geopolitičke odnose i održivi razvoj, među mnogim drugim aspektima.

BRI inicijativa potiče uspostavu dugoročnih strateških partnerstava između Hrvatske i Kine. Ovo partnerstvo ne samo da se manifestira u trgovini i ekonomiji, već se proširuje na politiku, kulturu, i tehnologiju te mnoge druge sektore.

BRI inicijativa naglašava važnost održivog razvoja, uključujući zaštitu okoliša i društvenu odgovornost. Ovo je posebno važno za Hrvatsku jer pridonosi njenom dugoročnom ekonomskom i društvenom stabilizacijom. Kroz ovu inicijativu, Hrvatska može dobiti pristup naprednoj tehnologiji i iskustvima u upravljanju iz Kine, što će potaknuti nadogradnju i inovaciju njenog domaćeg industrijskog sektora. Istovremeno, Kina može dobiti visokokvalitetne proizvode i stručno znanje iz Hrvatske.

BRI inicijativa također potiče multilateralnu suradnju između Hrvatske i drugih zemalja sudionica, što ima pozitivan utjecaj na regionalnu stabilnost i ekonomski razvoj. No, dugoročni utjecaj donosi i izazove, kao što su politički rizici, kulturne razlike i trgovinski disbalans. Istovremeno, dugoročni utjecaj otvara i nove prilike, posebno u suradnji na novim tržištima i u visokotehnološkim industrijama.

2.2.2 Globalni utjecaj inicijative "Jedan pojas, jedan put": Trgovina, investicije i geopolitika

"Inicijativa 'Jedan pojas, jedan put' značajno je utjecala na globalne trgovinske oblike. Prvo, izgradnjom velikih luka, željeznica i autocesta, BRI je ubrzao cirkulaciju robe među zemljama duž puta. Drugo, više slobodnotrgovinskih sporazuma i mjera za olakšavanje trgovine već su stupile na snagu, smanjujući troškove i rizike poslovanja. Te promjene dodatno potiču rekonstrukciju globalnih opskrbnih lanaca, jačajući više industrija, uključujući ali ne ograničavajući se na proizvodnju, poljoprivredu i uslužne djelatnosti."

U usporedbi s trgovinom, BRI ima dubok utjecaj na globalne tokove investicija. Ne samo Kina, već su i mnoge druge zemlje duž rute pronašle investicijske prilike na ovoj platformi. Multilateralne i bilateralne financijske institucije, kao što su Azijska banka za infrastrukturne investicije (AIIB) i Put svile fond, pružaju snažnu financijsku podršku zemljama duž rute. Ove investicije dodatno potiču izgradnju infrastrukture u regiji, razvoj ljudskih resursa i transfer tehnologije, pomažući u smanjenju regionalnih i unutarnjih razvojnih neravnoteža.

Na geopolitičkoj razini, BRI služi kao važan dio kineske vanjske politike, čiji utjecaj postupno prelazi ekonomske granice i prodire u političke, sigurnosne i čak kulturne aspekte. S jedne strane, on jača političko povjerenje i stratešku suradnju između sudionika, posebno u područjima kao što su energetska sigurnost, borba protiv terorizma i zaštita okoliša. S druge strane, BRI se suočava s mnogim izazovima, uključujući, ali ne ograničavajući se na, rizike zaduženja, geopolitičku osjetljivost i održivost okoliša.

BRI ne samo da je redefinirao globalne trgovinske i investicijske obrasce, već je za sudionike donio i nove geopolitičke prilike i izazove. Njegov utjecaj nije ograničen samo na ekonomski razvoj, već se proteže i na reorganizaciju globalnog političkog sustava i formiranje novih međunarodnih odnosa.

BRI već je promijenila globalne trgovinske i investicijske obrasce, pružajući desetke milijardi dolara za infrastrukturne investicije i pozitivno utjecajući na ekonomski razvoj zemalja duž rute. Ova inicijativa ne samo da ističe ulogu Kine kao važnog sudionika u globalnoj

ekonomiji, već također potiče raspravu o neravnoteži u trgovini, održivosti okoliša i političkom utjecaju.

2.3 Suradnja između Hrvatske i Kine u pojedinim ekonomskim sektorima

2.3.1 Perspektiva trgovinskih odnosa između Kine i Hrvatske

U pogledu bilateralnih trgovinskih odnosa, suradnja između Hrvatske i Kine pokazuje trendove diversifikacije i stalnog rasta. Prema statistikama carine, ukupna vrijednost bilateralne trgovine između Kine i Hrvatske u 2020. godini iznosila je 118,2 milijarde juana (otprilike 15,07 milijardi eura), što je porast od 11,3% u usporedbi s 2019. godinom. Ovi podaci odražavaju kontinuirani rast i relativnu stabilnost u trgovinskim odnosima između dviju zemalja. U 2021. godini, ukupna vrijednost robe u bilateralnoj trgovini između Kine i Hrvatske iznosila je 23,2 milijarde dolara, što je godišnji porast od 35,9%. Od toga je izvoz iz Kine iznosio 19,8 milijardi dolara, godišnji porast od 26,2%, dok je uvoz u Hrvatsku iznosio 3,4 milijarde dolara, godišnji porast od 147,0%.

Tablica 2.3.1-1: 2017-2022 Analiza trgovinskih podataka između Kine i srednjoeuropskih zemalja - slučaj Hrvatske

Godina	Ukupna trgovinska vrijednost (milijuni USD)	Izvozna vrijednost (milijuni USD)	Uvozna vrijednost (milijuni USD)	YoY rast ukupne trgovinske vrijednosti (%)	YoY rast izvozne vrijednosti (%)	YoY rast uvozne vrijednosti (%)

2017	13.4	11.6	1.8	13.9	14	13.4
2018	15.4	13.3	2.1	14.6	14.4	15.8
2019	15.4	14.0	1.5	0.2	5.2	-31.6
2020	17.1	15.7	1.4	11.3	13	-4.7
2021	23.2	19.8	3.4	26.7	17.6	130.6
2022	24.8	23.1	1.7	7.9	18.2	-51.9

Izvor: Glavna uprava carine Kine

Razlozi i dinamike rasta trgovine očituju se na više dimenzija. Prvo, utjecaj politike i ekonomske politike je značajan, posebno kineske inicijative "Jedan pojas, jedan put," koja pruža snažnu platformu za suradnju između Hrvatske i Kine u mnogim područjima kao što su infrastrukturne izgradnje. Drugo, tržišna potražnja također igra ključnu ulogu; Hrvatska ima velike potrebe u turizmu i izgradnji infrastrukture, posebno u potrebi za velikom količinom mehaničko-električnih proizvoda i proizvoda intenzivnog rada, a ovi su sektori upravo oni u kojima Kina ima konkurentske prednosti. Treće, olakšavanje trgovine također je potaknulo razvoj trgovinskih odnosa između dvije zemlje; nakon što se Hrvatska pridružila Europskoj uniji, njezina se trgovinska politika i postupci pojednostavili i standardizirali. Osim toga, prema podacima Hrvatskog statističkog zavoda, vrste proizvoda i struktura trgovine također se neprestano mijenjaju. Mehaničko-električni proizvodi su glavne kategorije trgovine između dviju strana, s godišnjom stopom rasta od čak 32,9%, čineći 54,6% ukupnog izvoza. Kina

uglavnom izvozi mobilne telefone, klima uređaje, električne masažne uređaje i čelične strukturne komponente u Hrvatsku, dok uglavnom uvozi vatrogasna vozila, piljene daske, građevinsko kamenje, farmaceutske proizvode i stočnu hranu iz Hrvatske. Novi trgovinski highlighti koji zaslužuju pozornost uključuju kućanske aparate i mobilne telefone. Ovi višedimenzionalni faktori zajedno potiču pozitivan razvoj trgovinskih odnosa između Hrvatske i Kine.

2.3.2 Slučajna studija: Most Pelješac i Senj vjetroelektrana

Most Pelješac

Ovaj projekt je jedan od najvećih infrastrukturnih projekata u Hrvatskoj i značajan investicijski projekt kineskih poduzeća u Hrvatskoj. Ne samo da je potaknuo lokalni ekonomski razvoj, već je i pojačao političke i ekonomske veze između dvije zemlje.

Južni grad Dubrovnik u Hrvatskoj poznata je turistička destinacija. Međutim, prometni koridor od glavnog grada Zagreba do Dubrovnika prolazi kroz "Neumski koridor" koji se nalazi na teritoriju Bosne i Hercegovine, i dug je oko 20 kilometara. Tijekom turističke sezone, ovaj koridor često doživljava zastoje, što usporava carinjenje. Kako bi riješili ovaj problem, planira se izgradnja Pelješackog mosta preko Malostonskog zaljeva na Jadranskom moru, čime bi se povezala hrvatska teritorija s juga na sjever.

U travnju 2019. godine, kineski premijer Li Keqiang zajedno s hrvatskim premijerom Andrejem Plenkovićem posjetio je ovaj projekt. Oba lidera su izjavila da će most ne samo potaknuti regionalni mir i prosperitet, već će i olakšati život lokalnom stanovništvu i poslovnim aktivnostima.

Most Pelješac najveći je infrastrukturni projekt u Hrvatskoj do sada, s procijenjenim ukupnim troškom od oko 420 milijuna eura. Prema planovima, projekt se sastoji od dva dijela: mosta i spojne ceste. Ukupna duljina mosta iznosi 2,4 kilometra, širina kolnika je 22,5 metara, a navigacijski klirens je 55 metara. Ukupna duljina spojne ceste je 1,5 kilometra, a širina kolnika je 12 metara. U lipnju 2017. godine, projekt je službeno odobren od strane Europske unije, koja je odlučila financirati 85% troškova izgradnje. U siječnju 2018. godine, konzorcij China Road and Bridge Corporation uspješno je osvojio prvu fazu ovog projekta.

Da bi se smanjio utjecaj na okoliš, implementirani su razni zeleni građevinski planovi tijekom

izgradnje. Racionalno planiranje je napravljeno kako bi se smanjili opseg i trajanje utjecaja na okoliš. Na primjer, optimizacijom planova za temelje, znatno je skraćeno trajanje projekta i smanjena je potreba za građevinskom opremom i radnom snagom. Upotrebom naprednih ekoloških tehnologija i opreme, poput bušotinske zavjese za smanjenje buke i daljinskog transporta bušotinskog materijala, zaštićeno je morsko okruženje. Duboka suradnja s lokalnim stručnim tvrtkama i strogo poštivanje lokalnih ekoloških zakona i propisa također je provedeno.

U konačnici, projekt Mosta Pelješac ne predstavlja samo značajan korak u ekonomskoj suradnji između Kine i Hrvatske, već je i tipičan slučaj u okviru "Jednog pojasa, jednog puta" inicijative, demonstrirajući kako implementirati velike infrastrukturne projekte u složenom geografskom i političkom okruženju, uzimajući u obzir i ekonomske i ekološke aspekte. Kroz ovaj projekt, može se dublje razumjeti uloga koju infrastruktura igra u kinesko-hrvatskoj ekonomskoj i trgovinskoj suradnji. Ne samo da može poboljšati učinkovitost logistike, već i potaknuti suradnju i razvoj u drugim ekonomskim sektorima. Ovaj projekt također pruža vrijedne uvide i lekcije za druge slične međunarodne suradničke projekte.

Senjska vjetroelektrana

S obzirom na globalne klimatske promjene i energetske krizu, vjetar kao obnovljiva energija postaje značajan dio svjetske energetske scene. Kao jedna od europskih zemalja, Hrvatska također aktivno traži raznolika energetska rješenja kako bi smanjila emisije ugljika. Vjetroelektrana Senj nastala je u ovom kontekstu i stoga je dobila veliku pozornost i važnost.

Vjetroelektrana Senj je novi projekt obnovljive energije koji su zajednički razvili kineska i hrvatska poduzeća. Projekt je osnovan krajem 2018. godine kada je kineska građevinska tvrtka Norinco International Cooperation kupila 76% dionica hrvatskog energetskog projekta Enar Senj. "To je vjetroelektrana s kapacitetom od 156 MW, a vrijednost transakcije iznosila je 32 milijuna eura. Do kraja 2020. godine, projekt planira postaviti 39 vjetroagregata, a službeno će započeti s radom u prosincu 2023." (Matura, T. 2020).

Prema predviđanjima, ovaj projekt svake godine može doprinijeti oko 530 milijuna kWh

zelene električne energije. To ne samo da će pomoći Hrvatskoj da ostvari svoje održive razvojne ciljeve, već će i smanjiti emisije ugljičnog dioksida za otprilike 460 000 tona, što je korisno za globalnu klimu.

Osim ekoloških prednosti, ovaj projekt također ima značajne ekonomske koristi. Prvo, stvara poslovne prilike za lokalno stanovništvo, od inženjeringa i instalacija do rada, što zahtijeva velik broj tehničkih i netehničkih radnika. Drugo, ovaj projekt može poslužiti kao tipičan primjer i potaknuti još više kinesko-hrvatskih suradničkih projekata, posebno u području obnovljive energije i drugih visokotehnoških sektora.

Ovaj vjetroelektrični projekt nije samo uspješan primjer suradnje između Kine i Hrvatske, već i može poslužiti kao katalizator za daljnju suradnju između dvije zemlje. Uspjeh projekta može potaknuti kineska poduzeća da još aktivnije traže druge investicijske prilike u Europi, posebno u Hrvatskoj. Ovo je posebno važno jer pruža dragocjeno iskustvo kineskim poduzećima za ulazak na europsko tržište obnovljive energije.

Kroz ovaj projekt, obje zemlje ne samo da su postigle međusobnu korist na ekonomskoj razini, već su i postigle pozitivne rezultate u zaštiti okoliša i održivom razvoju. To će pomoći u produbljivanju suradnje između dviju zemalja na različitim razinama, uključujući, ali ne ograničavajući se na, energiju, zaštitu okoliša i tehnološke inovacije.

2.3.3 Turistička i kulturna razmjena — Put svile

U posljednjim godinama, stara trgovinska i kulturna ruta, Put svile, ponovno se vratila u fokus javnosti. Prema podacima Svjetske turističke organizacije Ujedinjenih naroda (UNWTO), broj međunarodnih turista koji su posjetili zemlje duž Puta svile povećao se za oko 18% od 2015. do 2019. godine. To ukazuje na to da se regija Puta svile postupno pretvara u popularnu destinaciju u globalnoj turističkoj industriji.

Trenutno postoji 33 zemlje članice Puta svile koje obuhvaćaju Europu, Afriku, Srednju Aziju i regiju Azije i Pacifika. Ove zemlje zajedno rade pod koordinacijom Radne skupine za Put svile kako bi ga pretvorile u globalnu turističku destinaciju. Od 2016. do 2020. godine, investicije u projekte Puta svile povećale su se za gotovo 25%, što pokazuje kontinuirano produbljivanje i proširenje suradnje na Putu svile.

Hrvatska, kao jedna od zemalja članica Puta svile, igra aktivnu ulogu u ovom globalnom turističkom projektu. Kina, kao najveća svjetska ekonomska sila zbog svoje veličine stanovništva i ekonomske raste, nosi veliki potencijal na tržištu. Kineski turisti postali su sve popularniji u inozemstvu, i to ne samo zbog svojih putovanja, već i zbog svojih zahtjeva za iskustvima tijekom putovanja. Kako bi privukli kineske turiste, posebne prilagodbe i poseban tretman, uključujući prilagođavanje jelovnika, pružanje kineske hrane i prisustvo osoblja koje govori kineski jezik, postali su ključni. Prema statističkim podacima Republike Hrvatske - Državnog zavoda za statistiku, broj kineskih turista koji su posjetili Hrvatsku povećao se gotovo četiri puta od 2017. do 2021. godine, a ukupni izravni i neizravni turistički troškovi dostigli su 650 milijuna eura. To ukazuje na značajan napredak Hrvatske u privlačenju kineskih turista i stvarne rezultate u međusobnoj turističkoj razmjeni.

Uvođenjem Hrvatske u Europsku uniju, stvoreni su svi potrebni uvjeti za jačanje suradnje. Hrvatska planira pristupiti Schengenskom području 2023. godine, što će dodatno potaknuti razvoj turizma u Hrvatskoj i pružiti snažnu osnovu za daljnje jačanje kulturne i turističke suradnje između Hrvatske i Kine. Hrvatska i Kina potpisale su niz sporazuma o kulturnim razmjenama i suradnji u turizmu, uključujući zajedničke investicije od 100 milijuna eura u zaštitu kulturne baštine i razvoj turističke infrastrukture tijekom sljedećih pet godina. Ovi koraci jačaju kulturnu razmjenu i turističku suradnju između dviju zemalja i ubrizgavaju novu dinamiku u buduće partnerske odnose.

Kao sudionici Puta svile u turizmu, kako Hrvatska tako i Kina moraju pratiti buduće trendove razvoja ovog projekta i suočiti se s mogućim izazovima. Prema predviđanjima, do 2025. godine, turizam duž Puta svile očekuje se da će rasti za 20%, ali može se suočiti s izazovima u zaštiti okoliša i kulturne baštine. Za postizanje održive suradnje i razvoja potrebno je više planiranja i investiranja kako bi se osiguralo da rast turizma ne šteti okolišu i kulturnoj baštini. Ovo će pridonijeti dugoročnom uspjehu Puta svile u turizmu i produbljivanju suradnje između dviju strana.

Godine 2019., broj kineskih turista koji su posjetili Hrvatsku premašio je 400.000, što jasno pokazuje važnost turizma kao sastavnog dijela kulturne razmjene. S napretkom Inicijative "Jedan pojas, jedan put" i podrškom vlada obje zemlje u turističkoj suradnji, očekuje se daljnji rast ovog broja u budućnosti. Ova turistička suradnja doprinosi međusobnom razumijevanju

između dviju zemalja, potiče prijateljske odnose i osvježava kulturnu razmjenu duž Puta svile. Put svile nije samo trgovinska ruta, već i most koji povezuje različite kulture i povijest. U kontekstu globalizacije i regionalne integracije, projekt Puta svile u turizmu pruža nove prilike i platformu za jačanje kulturne i turističke razmjene između Hrvatske i Kine. Međutim, kako bi se postigla održiva suradnja i razvoj, potrebno je uložiti više planiranja i investicija kako bi se osiguralo da rast turizma ne samo stvara ekonomsku vrijednost, već i štiti okoliš i kulturnu baštinu. Ovo će doprinijeti dugoročnom uspjehu Puta svile u turizmu i produbljivanju suradnje između dviju strana.

2.3.4 Obrazovanje i kulturna razmjena

U posljednjih nekoliko godina, suradnja između Kine i Hrvatske u obrazovnom sektoru znatno se pojačala. Vlade obje zemlje potpisale su više sporazuma o suradnji, koji uključuju akademsku razmjenu između Sveučilišta u Zagrebu i raznih kineskih visokoškolskih ustanova, kao i programe obuke za nastavnike i razmjene studenata. Prema statistikama, u posljednjim godinama stotinjak kineskih studenata i sportaša sudjelovalo je u studijskim i razmjenskim programima na Sveučilištu u Zagrebu.

Konfucijev institut na Sveučilištu u Zagrebu, kao važna institucija za promicanje kulturnih razmjena između Kine i Hrvatske, uživa visoku razinu podrške i pažnje od strane obje vlade. Institucija ne samo da nudi besplatne tečajeve kineskog jezika, već i organizira razne kineske kulturne aktivnosti, kao što su izložbe kaligrafije i čajne ceremonije. Istovremeno, natjecanje "Kineski most" sve je popularnije u Hrvatskoj i postalo je važan most za povećanje međusobnog razumijevanja i produbljivanje prijateljskih odnosa između naroda dviju zemalja.

Konfucijev institut, kao neprofitna obrazovna organizacija koja promiče kineski jezik i kulturu na globalnoj razini, iznimno je aktivan u Hrvatskoj. Konfucijev institut na Sveučilištu u Zagrebu najvažniji je institut te vrste u zemlji i otkako je osnovan, privukao je veliki broj lokalnih studenata i ljudi iz raznih društvenih slojeva. Ne samo da nudi tečajeve kineskog jezika od osnovnog do naprednog nivoa, već i organizira mnoge aktivnosti i predavanja povezana s kineskom kulturom, poput kaligrafije, čajnih umjetnosti, izložbi i sl.

Prema podacima Konfucijevog instituta na Sveučilištu u Zagrebu, godišnji broj studenata

premašuje 100, što pokazuje veliki uspjeh institucije u promicanju kineske kulture i jezika. Istovremeno, institucija je također potaknula višestruku suradnju između Kine i Hrvatske u obrazovanju, kulturi i trgovini.

"Kineski most" je globalno natjecanje u kineskom jeziku za studente, organizirano od strane Konfucijevog instituta. U posljednjim godinama, natjecanje je sve više u fokusu u Hrvatskoj. Osim što se ocjenjuje znanje kineskog jezika, natjecanje također uključuje segmente o kineskoj kulturi i talentima. Pruža izvrsnu platformu koja omogućava hrvatskim studentima izravan kontakt s kineskom kulturom i priliku za dublje studiranje i razmjenu u Kini.

Prema statistikama, otkako je Hrvatska počela sudjelovati u "Kineskom mostu", deseci studenata osvojili su potpune stipendije za odlazak u Kinu, što im nije samo poboljšalo znanje kineskog jezika, već i proširilo njihovu međunarodnu perspektivu.

Vlade obje zemlje visoko cijene Konfucijev institut i natjecanje "Most kineskog jezika", smatrajući ih važnim sredstvom za jačanje kulturne i obrazovne razmjene. Vanjski ravnatelj Sveučilišta Konfucijeva u Zagrebu izrazio je nadu da će, s obzirom na sve dublje prijateljske i suradničke odnose između Kine i Hrvatske, razmjena studenata poslužiti kao važan način za jačanje prijateljstva i promicanje kulture među narodima dviju zemalja.

Iako su Konfucijev institut i natjecanje "Most kineskog jezika" postigli značajan uspjeh u promicanju kinesko-hrvatske kulturne razmjene, postoje i neki izazovi, kao što su kulturne razlike i neravnomjerna raspodjela obrazovnih resursa. U budućnosti, obje strane će morati dalje jačati suradnju i optimizirati sadržaj programa i aktivnosti kako bi privukle više sudionika.

Osim obrazovanja, sport je također važno područje razmjene između dviju zemalja. Kineski stolni tenis i badminton, kao tradicionalne prednosti, imaju potencijal za suradnju s hrvatskim nogometom i košarkom. Zapravo, već postoje neki slučajevi suradnje u ovom području, uključujući uzajamne posjete sportaša, treninge trenera i prijateljske utakmice.

2019. godina je postavljena kao godina kulture i turizma između Kine i Hrvatske. Tijekom te godine, obje strane uspješno su organizirale mnoge kulturne aktivnosti, uključujući izložbu "Međunarodni muzej osamdesetih godina" održanu na svečanom zatvaranju godine kulture i turizma između Kine i Hrvatske. "Ova izložba je novim pogledom predočila kulturni život Zagreba i Šangaja iz osamdesetih godina prošlog stoljeća, jačajući tako kulturnu razmjenu i

dijalog između dviju zemalja ” (Mao Li Nie Shuyi,2020).

Suradnja između Kine i Hrvatske u području obrazovanja i kulture jača iz godine u godinu, što ne samo da pogoduje razvoju odnosa između dviju zemalja, već također pruža više prilika za razmjenu i suradnju među narodima. No, postoje i neki potencijalni izazovi, kao što su kulturne razlike i različiti obrazovni sustavi, što zahtijeva zajedničke napore i suradnju kako bi se postigla viša razina suradnje i razmjene.

3. Analiza čimbenika utjecaja na gospodarsku suradnju između Hrvatske i Kine

3.1 Povijest razvoja gospodarskih odnosa između Hrvatske i Kine

U ovom poglavlju ćemo detaljno analizirati faktore koji utječu na gospodarsku suradnju između Hrvatske i Kine iz različitih perspektiva. Proučit ćemo povijest razvoja gospodarskih odnosa između Hrvatske i Kine kako bismo razumjeli trenutno stanje i trendove njihove gospodarske suradnje. Također ćemo istražiti ključne okolišne čimbenike kako bismo procijenili potencijal i mogućnosti buduće suradnje.

Razlike i povezanosti s poglavljem 2.1

U poglavlju 2.1, uglavnom smo sa stajališta vremenske crte sustavno pregledali povijest trgovinskih odnosa između Hrvatske i Kine. To je postavilo temelj za razumijevanje dugoročne evolucije odnosa između dviju zemalja. Međutim, fokus poglavlja 3.1 je više na analizi različitih utjecajnih faktora i njihovog praktičnog značaja, ne samo na opisu ovog povijesnog procesa. Poglavlje 2.1 je kao dugi ep, koji opisuje cijeli proces od nastanka do zrelosti odnosa između dvije zemlje, dok je poglavlje 3.1 više kao detaljno tumačenje, analizirajući dublje utjecaje i stvarne razmatranja u tom povijesnom kontekstu. To uključuje političke odluke, ekonomske strategije, kao i globalizaciju i regionalnu suradnju.

Kroz ovu vrstu povijesne i faktorske analize, možemo preciznije shvatiti sadašnje stanje i buduće trendove u ekonomskim i trgovinskim odnosima između Hrvatske i Kine. Za Hrvatsku, uspostavljanje stabilnih ekonomskih i trgovinskih odnosa s ekonomski snažnom Kinom znači više tržišnih prilika i investicijskog potencijala. Za Kinu, Hrvatska je važan most za ulazak na europsko tržište, kako geografski tako i politički. Stoga je razumijevanje i analiza ovog razvojnog procesa od iznimne važnosti za trenutne i buduće ekonomske i trgovinske odnose između dviju zemalja. To može pružiti snažnu odlučujuću osnovu za donositelje politika, ali i dublje uvide za poslovne subjekte i akademske istraživače.

Sve u svemu, poglavlje 3.1 pruža bogate informacije i perspektive kroz analizu s više kutova i na više razina, što nam pomaže u potpunom razumijevanju i ocjenjivanju ekonomskih i

trgovinskih odnosa između Hrvatske i Kine. To će nesumnjivo pružiti snažnu podršku za održiv, zdrav i visokokvalitetan razvoj ekonomske i trgovinske suradnje između dviju zemalja.

3.1.1 Početna suradnja i sporazumi

godine Sporazum između vlada u području gospodarstva i trgovine

Godine 1992., Kina i Hrvatska formalno su uspostavile diplomatske odnose, a te godine svjedočili smo i potpisivanju Sporazuma između vlada u području gospodarstva i trgovine između dviju zemalja. Ovaj važan prekretnicu označio je formalno otvaranje kanala za ekonomsku i trgovinsku suradnju između dviju zemalja i postavio okvir za buduću suradnju. Glavni sadržaji ovog sporazuma pokrivaju trgovinu, investicije i znanstveno-tehnološku suradnju među mnogim drugim aspektima.

U pogledu trgovine: Sporazum predviđa slobodan protok roba i usluga između dviju zemalja, smanjenje carinskih barijera, čime se potiče bilateralna trgovina.

U pogledu investicija: Dvije zemlje su se složile da će zaštititi i promicati investicije u drugoj zemlji i osigurati prava investitora.

U pogledu znanstveno-tehnološke suradnje: Sporazum također potiče suradnju između dviju zemalja u području znanosti i istraživanja i razvoja, posebno u području održivog razvoja i naprednih tehnologija.

Zbog ovog sporazuma, bilateralna trgovina se godišnje povećava, postavljajući temelje za buduću, dublju suradnju.

Sporazum o međusobnom poticanju i zaštiti investicija i Sporazum o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja

Godine 1993., Kina i Hrvatska su dodatno produbile ekonomske i trgovinske odnose potpisivanjem „Sporazuma o međusobnom poticanju i zaštiti investicija“ i „Sporazuma o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja“.

Sporazum o međusobnom poticanju i zaštiti investicija: Ovaj sporazum posebno se fokusira na investicije i jasno definira odredbe o zaštiti investicija, protoku kapitala i rješavanju sporova. Ovaj sporazum pruža poduzećima iz obje zemlje sigurnije i predvidljivije investicijsko okruženje.

Zaštita investicija: Sporazum osigurava da poduzeća koja ulažu u bilo kojoj od zemalja neće biti izložena nepravednom ili diskriminatornom tretmanu.

Protok kapitala: Sporazum omogućava slobodan protok kapitala između dviju zemalja, uključujući profit, dividende, kamate itd.

Rješavanje sporova: U slučaju sporova u vezi s investicijama, sporazum nudi niz mehanizama za rješavanje sporova, uključujući arbitražu i pravne postupke.

Sporazum o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja: Kako bi se riješili porezni problemi koji se mogu pojaviti tijekom poslovanja između dviju zemalja, obje su zemlje potpisale Sporazum o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja. To ne samo da smanjuje porezno opterećenje, već i pruža porezne pogodnosti za multinacionalna poduzeća.

Ova dva sporazuma pojačala su pravnu suradnju između dviju zemalja, pružila čvrstu pravnu osnovu za bilateralne ekonomske i trgovinske odnose i potaknula suradnju u mnogim drugim područjima.

Ukupno gledano, ova dva sporazuma iz 1992. i 1993. godine postavila su čvrste temelje za razvoj ekonomskih i trgovinskih odnosa između Kine i Hrvatske. Ne samo da su pružili okvir za suradnju u to vrijeme, već su i nagovijestili mogućnost buduće suradnje između dviju zemalja u širem spektru područja.

3.1.2 Uloga Kinesko-hrvatskog gospodarskog i trgovinskog povjerenstva

Od 1992. godine, Kinesko-hrvatski ekonomski i trgovinski odbor postao je važna organizacija za ekonomsku i trgovinsku suradnju između dvije zemlje. Otkako je 26. svibnja 2005. potpisana „Zajednička izjava o uspostavi sveobuhvatnog partnerstva između Narodne Republike Kine i Republike Hrvatske“, oba su se partnera ojačala u bilateralnoj suradnji i poboljšali odnos na višu razinu. (China Government Website, 2019-04-11) Na 12. redovnom zasjedanju 14. lipnja 2018., obje strane potpisale su zapisnik sa sastanka kako bi potaknule trgovinsku i investicijsku suradnju.

3.1.3 Nedavni razvoj odnosa između Kine i Hrvatske: Zajednička izjava iz 2019.

Pozadina i važnost

travnja 2019., Vlada Narodne Republike Kine i Vlada Republike Hrvatske objavile su zajedničku izjavu u glavnom gradu Hrvatske, Zagrebu. Ova izjava postignuta je tijekom službenog posjeta kineskog premijera Li Keqianga Republici Hrvatskoj od 9. do 12. travnja 2019. na poziv hrvatskog premijera Andreja Plenkovića. Ovaj posjet i kasnija izjava označavaju značajnu fazu u razvoju odnosa između dvije zemlje i postavljaju čvrst temelj za daljnje jačanje bilateralnih ekonomskih i trgovinskih odnosa.

Razgovori i razmjena mišljenja

Tijekom posjeta, kineski premijer Li Keqiang održao je bilateralne razgovore s hrvatskim premijerom Andrejem Plenkovićem. Li Keqiang je također imao sastanke s hrvatskom predsjednicom Kolindom Grabar-Kitarović i predsjednikom hrvatskog parlamenta Gordanom Jandrokovićem. Ti razgovori nisu obuhvaćali samo bilateralne odnose između dvije zemlje, već i međunarodna i regionalna pitanja od zajedničkog interesa. (China Government Network, 2019-04-11)

Posjet i razgovori bili su vrlo uspješni i lideri dvije zemlje postigli su široki konsenzus koji je moguće da uključuje sljedeće aspekte:

Gospodarska suradnja: Da bi se dalje jačala suradnja između dvije zemlje u trgovini, investicijama i drugim ekonomskim područjima.

Kulturna i obrazovna razmjena: Naglasak na razmjeni i suradnji između dvije zemlje u područjima kulture, obrazovanja i znanstvenih istraživanja.

Regionalna i međunarodna suradnja: Obje zemlje dogovorile su se o jačanju suradnje na regionalnim i međunarodnim pitanjima, uključujući, ali ne ograničavajući se na klimatske promjene, održivi razvoj, mir i sigurnost.

Ova zajednička izjava snažno je potaknula razvoj odnosa između Kine i Hrvatske, ne samo jačajući suradnju u gospodarstvu, kulturi i politici, već i promicanjem prijateljskih odnosa na širem planu između dviju zemalja.

Ovaj posjet i kasnije objavljena zajednička izjava predstavljaju prekretnicu u nedavnom razvoju odnosa između Kine i Hrvatske. Ne samo da su produbili bilateralne odnose, već su i

otvorili nove mogućnosti i smjernice za buduću suradnju u različitim područjima. Kroz ovakve visoke razine komunikacije i suradnje, odnos između Kine i Hrvatske dodatno je ojačan i nagovještava da će dvije zemlje nastaviti usko surađivati kako bi se suočile s raznim međunarodnim i regionalnim izazovima.

3.1.4 Utjecaj vanjskih ekonomskih sporazuma

Iako gospodarski odnosi između Kine i Europe ne uključuju direktno Hrvatsku, Sporazum o geografskim oznakama između Kine i Europe potpisan 14. rujna 2020. i Opsežni sporazum o investicijama između Kine i Europe postignut u prosincu 2020. godine mogu neizravno utjecati na trgovinske odnose između Kine i Hrvatske. Ova dva sporazuma mogu pružiti Hrvatskoj više prilika za trgovinu i investicije s Kinom.

Sporazum o geografskim oznakama između Kine i Europe predstavlja prekretnicu u suradnji. Nakon osam godina i 22 formalna pregovaračka kruga, sporazum je konačno potpisan 14. rujna 2020. godine. Ovaj sporazum obuhvaća 550 geografskih oznaka proizvoda, uključujući alkoholna pića, čajeve, poljoprivredne proizvode i hranu. Iako Hrvatska nije izravno korisnik ovog sporazuma, kao članica Europske unije, može imati koristi od njega. Na primjer, neki specifični proizvodi iz Hrvatske, poput Traminca ili dalmatinskog maslinovog ulja, mogli bi postati šire prepoznatljivi i prodavani na kineskom tržištu zbog ovog sporazuma.

Opsežni sporazum o investicijama između Kine i Europe ima za cilj promicanje i zaštitu investicija na obje strane, pružajući stabilnije, transparentnije, predvidljivije i povoljnije okruženje za ulaganja. S obzirom na inicijativu "Jedan pojas, jedan put", ovaj sporazum može pružiti povoljnije uvjete za Hrvatsku u pogledu trgovine i investicija s Kinom.

Sveukupno gledajući, značaj sporazuma o geografskim oznakama između Kine i Europe i Opsežnog sporazuma o investicijama ne smije se zanemariti u kontekstu potencijalnog utjecaja na trgovinske odnose između Kine i Hrvatske. Iako se ti sporazumi ne odnose izravno na trgovinske odnose između Kine i Hrvatske, oni čine važan vanjski faktor koji može oblikovati buduću razvoj tih odnosa. Stoga je važno da hrvatska vlada i tvrtke pažljivo prate provedbu ovih sporazuma i aktivno traže nove prilike za suradnju s Kinom. Ova inicijativa ne samo da može donijeti značajne ekonomske koristi, već i pomoći Hrvatskoj da ostvari

povoljniji položaj u globalnom gospodarskom okruženju. Ukratko, iako ovi sporazumi nisu izravno povezani s trgovinskim odnosima između Kine i Hrvatske, oni svakako predstavljaju važan vanjski faktor koji Hrvatska treba pažljivo razmotriti kako bi bolje razumjela različite prilike i izazove u budućoj ekonomskoj suradnji s Kinom.

Vrijedno je napomenuti da, unatoč godinama suradnje i brojnim već potpisanim sporazumima, Kina i Hrvatska još uvijek nisu potpisale sporazume o razmjeni valuta, kapacitetu suradnje, infrastrukturnoj suradnji i FTA. Ovi nepotpisani sporazumi mogu predstavljati potencijalna područja i prilike za buduću gospodarsku suradnju između dviju zemalja.

Nakon pregleda svih ovih aspekata, možemo vidjeti da su kinesko-hrvatski gospodarski odnosi tijekom proteklih desetljeća razvili se od početnih reciprocitetnih odnosa do višeslojne i multidisciplinarnе suradnje. Unatoč tome, još uvijek postoji mnogo potencijalnih prostora i prilika koje oba partnera trebaju iskoristiti i realizirati.

“Od 2005. do 2020. godine, kinesko-hrvatski trgovinski volumen kontinuirano je rastao s godišnjom stopom rasta od 8%. “Hrvatski izvoz u Kinu uglavnom uključuje strojeve, poljoprivredne proizvode i visokotehnološke proizvode, dok kineski izvoz u Hrvatsku uglavnom obuhvaća elektroničke proizvode, odjeću i kućanske predmete.” (Bakota, Ivica. 2020)

U području infrastrukture, osim prethodno spomenutih proširenja luka, Pelješki most (Pelješac Bridge) je također važan prekretnica u kinesko-hrvatskoj suradnji. “Ovaj most je izgrađen od strane kineske tvrtke i predstavlja vrlo važan infrastrukturni projekt u Hrvatskoj. Ne samo da je poboljšao regionalnu prometnu povezanost, već je i pružio uspješan primjer suradnje između dvije zemlje pod inicijativom "Pojas i put". (Ruta M, Dappe MH, Lall SV, et al. 2019)

U području energije, projekt vjetroelektrane Senj (Senj Wind Farm) je još jedna svijetla točka u suradnji između dviju zemalja. “Ovaj projekt je vođen kinesko-hrvatskim zajedničkim poduzećem i ima za cilj povećati udio obnovljivih izvora energije u Hrvatskoj i smanjiti emisije ugljika. Ovaj projekt ne samo da odražava zajedničke ciljeve dviju zemalja u području zelene energije, već također otvara put za daljnju energetska suradnju. “(Li Xuejun, 2022)

3.2 Trenutno stanje i trendovi kinesko-hrvatske gospodarske suradnje

U 2020. godini, prema carinskoj statistici, ukupan iznos bilateralne trgovine između Kine i Hrvatske dosegao je 118,2 milijarde CNY (oko 1,52 milijarde EUR), što je porast od 11,3% u usporedbi s 2019. Hrvatska je rangirana kao 11. trgovinski partner Kine među zemljama srednje i istočne Europe. “Konkretno, ukupan izvoz Kine u Hrvatsku iznosio je 108,7 milijardi CNY (oko 1,4 milijarde EUR), porast od 13%, dok je ukupan uvoz iz Hrvatske iznosio 9,5 milijardi CNY (oko 1,22 milijarde EUR), smanjenje od 4,7%.” (CEEC, 2021)

Kineski izvozni aspekt:

Glavni izvoz su elektromehanički proizvodi, ukupnog iznosa od 59,3 milijardi juana (oko 76 milijuna eura), što predstavlja rast od 32,9% i čini 54,6% ukupnog izvoza.

Izvoz radno-intenzivnih proizvoda (kao što su tekstil i odjeća te keramika) također ima značajan udio, s ukupnim iznosom od 26,9 milijardi juana (oko 345 milijuna eura), što predstavlja rast od 2,4% i čini 24,7% ukupnog izvoza.

Kineski uvozni aspekt:

Glavni uvoz su elektromehanički proizvodi, ukupnog iznosa od 5,2 milijarde juana (oko 67 milijuna eura), što predstavlja rast od 2,1% i čini 55,1% ukupnog uvoza.

Uvoz drva i drvenih proizvoda iznosi 2 milijarde juana (oko 257 milijuna eura), smanjenje od 9,5%, što čini 21,3% ukupnog uvoza.

Tablica 3.2-1: 2017-2022 Godišnji komparativni podaci o trgovini između Kine i Hrvatske

Godina	YoY rast ukupne trgovinske vrijednosti (%)	YoY rast izvozne vrijednosti (%)	YoY rast uvozne vrijednosti (%)
2017	13.9	14	13.4
2018	14.6	14.4	15.8
2019	0.2	5.2	-31.6
2020	11.3	13	-4.7
2021	26.7	17.6	130.6
2022	7.9	18.2	-51.9

Izvor: Glavna uprava carine Kine

Podaci pokazuju da su izvozi Kine u Hrvatsku znatno veći od uvoza, što ukazuje na očitu neravnotežu u trgovini. Postoji i tendencija usmjeravanja prema jednostrukoj strukturi izvoza; Kina uglavnom izvozi strojeve, električnu opremu i proizvode intenzivne radne snage, nedostaju visokovrijedni i inovativni proizvodi. Prema statistikama glavnih uvoznih proizvoda od strane Carinske uprave, postoje problemi ovisnosti: “Hrvatska je visoko ovisna o Kini u određenim proizvodima kao što su strojevi i električna oprema.” (CEEC, 2023) Što

može predstavljati rizik u slučaju političkih ili ekonomskih oscilacija.

“Ukupni iznos roba uvezenih iz Hrvatske smanjio se 2020. godine, posebno u području drva i njegovih proizvoda te poljoprivrednih proizvoda.” (CEEC, Carinska uprava, 2021) U 2022. godini, kumulativni uvoz smanjio se za 51,9% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Iako je ukupna trgovinska razmjena porasla, uvoz iz Hrvatske je u opadanju, što može biti rezultat različitih faktora, kao što su ekonomske uvjete u Hrvatskoj, tržišne potrebe, itd.

Problemi s kvalitetom i sigurnošću proizvoda: Brzorastući izvoz može donijeti potencijalne probleme s kvalitetom i sigurnošću proizvoda, na što bi oba vladina i relevantna tijela trebala obratiti pozornost. Analize ovih podataka i problema pomažu u dubljem razumijevanju trenutnog stanja kinesko-hrvatskih ekonomsko-trgovinskih odnosa i pružaju važne podatke za prognozu budućih trendova.

U pogledu neravnoteže u trgovini i drugih problema, potrebna je bilateralna ili multilateralna strateška suradnja, na primjer, optimizacijom strukture trgovine, povećanjem izvoza proizvoda s visokom dodanom vrijednošću, i traženjem novih mogućnosti za suradnju u raznim sektorima kao što su tehnologija, turizam, kultura, itd. Također je potrebno obratiti pažnju i riješiti potencijalne probleme i izazove koji mogu utjecati na trgovinske odnose.

Trgovinske barijere i regulacije: Između dvije zemlje postoje neke netarifne barijere i trgovinske regulative koje ograničavaju puni potencijal trgovinske razmjene.

Jednostrukturni izvoz: “Iako rastu izvozi strojeva i proizvoda intenzivne radne snage, izvoz u poljoprivredi i drugim sektorima je relativno nizak.” (Vitolić, V. 2016)

Političke i kulturne razlike: Iako je gospodarska suradnja duboka, kulturne i političke razlike ostaju potencijalna prepreka suradnji. Posebno u osjetljivim područjima kao što su visoka tehnologija i obrana, obje strane imaju određene rezerve.

Sve u svemu, kinesko-hrvatski trgovinski odnosi imaju određene neravnoteže i ograničenja koja treba dodatno diverzificirati i optimizirati. Istovremeno, obje zemlje trebaju dalje istražiti kako riješiti ove probleme kako bi promovirale uravnoteženije i održivije trgovinske odnose.

U početnim fazama, trgovina između Kine i Hrvatske uglavnom se sastojala od neravnotežnog izvoza iz Kine u Hrvatsku. Međutim, u posljednjih nekoliko godina, izvoz iz Hrvatske, posebno visokovrijedni proizvodi kao što su lijekovi i informacijsko-tehnološki

proizvodi, također je porastao.

Industrijska suradnja: Štoviše, dvije zemlje surađuju na više razina u područjima infrastrukture (kao što je Pelješki most) i energije (kao što je vjetroelektrana Senj).

Trgovina uslugama: S kontinuiranim ekonomskim razvojem obje zemlje, trgovina uslugama, posebno u turizmu i obrazovanju, postaje sve važnija.

3.3 Ključna analiza okolišnih čimbenika

3.3.1 Ekonomska okolina

Globalna ekonomska situacija igra vrlo važnu ulogu u kinesko-hrvatskim (Kina i Hrvatska) trgovinskim odnosima. Ovo se očituje na više načina, uključujući, ali ne ograničavajući se na, globalnu stopu rasta BDP-a, stabilnost financijskih tržišta, međunarodne trgovinske politike, te geopolitičke faktore. Ovaj će pododjeljak detaljno istražiti kako globalna ekonomska situacija utječe na kinesko-hrvatske trgovinske odnose.

Globalni ekonomski rast ili recesija imaju izravan utjecaj. U slučaju globalnog ekonomske rasta, izvoz i uvoz između Kine i Hrvatske obično će biti potaknuti. Glavni hrvatski izvozni proizvodi, uključujući ali ne ograničavajući se na hranu, vino, farmaceutske proizvode i turističke usluge, imat će veću potražnju kada se globalna ekonomija oporavi. Slično tome, kad globalna ekonomija raste, i kineski izvoz u Hrvatsku će se povećati, posebno u području strojeva i elektroničkih proizvoda. S druge strane, u slučaju ekonomske recesije, trgovinska razmjena i trgovinska vrijednost između dviju zemalja mogu biti negativno pogođeni.

Globalni financijski tržišni, posebno fluktuacije tečaja dolara i eura, također značajno utječu na trgovinske odnose između Kine i Hrvatske. Snažan dolar može značiti da i Hrvatska i Kina trebaju više vlastite valute za kupovinu dolara, što može utjecati na troškove i dobit u trgovini između dviju zemalja. Također, globalna monetarna politika, poput prilagodbi kamatnih stopa Federalnih rezervi, također može utjecati na trgovinsko financiranje u obje zemlje.

Međunarodni trgovinski sporazumi i carinska politika, kao što su trgovinski rat između SAD-a i Kine ili Kina-EU sporazum o investicijama, također mogu utjecati na trgovinske

odnose između Kine i Hrvatske. Na primjer, ako Kina postigne povoljniji trgovinski sporazum s EU-om, to bi moglo učiniti proizvode iz Hrvatske konkurentnijim na kineskom tržištu.

Trenutno je globalni lanac opskrbe izrazito složen i povezan. Utjecaj koji je COVID-19 pandemija imala na globalni lanac opskrbe također je dodatno istaknuo važnost globalnog ekonomske okoline na trgovinske odnose između dviju zemalja. Prekidi u lancu opskrbe mogli bi rezultirati povećanim troškovima proizvodnje ili produljenjem vremena isporuke, što bi moglo utjecati na stabilnost i trajnost trgovine između Kine i Hrvatske.

Globalna ekonomska situacija čvrsto je povezana s trgovinskim odnosima između Kine i Hrvatske. Aspekti kao što su globalni rast i recesija, monetarna politika i financijska tržišta, međunarodni trgovinski sporazumi i carine, utjecaj globalnih lanaca opskrbe, te investicijska okolina i tokovi stranog kapitala, sve to ima različite razine utjecaja. Stoga je globalno gospodarsko okruženje ključan čimbenik prilikom razmatranja trgovinskih odnosa između Kine i Hrvatske.

Ekonomska situacija u Hrvatskoj

Tablica 3.3.1-1 Gospodarski rast Hrvatske 2017–2021

Godina	BDP (u milijardama USD)	Stopa gospodarskog rasta (%)	BDP po stanovniku (u USD)
2017	545	2.8	13,138
2018	608	2.6	14,870
2019	617	2.9	14,950
2020	562	-8	13,885
2021	678	10.4	17,437

Izvor podataka: Međunarodni monetarni fond IMF

Ekonomska situacija u Hrvatskoj u proteklim godinama prošla je kroz uspone i padove. Od

2017. do 2019. godine, hrvatska ekonomija pokazivala je stabilnost, s glavnim ekonomskim pokazateljima kao što je bruto domaći proizvod (BDP) koji je bilježio pozitivan trend. Stopa rasta BDP-a dosegla je 2,9% u 2019. godini, a istovremeno se poboljšala vanjska trgovina, s povećanjem izvoza i uvoza, dok se udio javnog duga u BDP-u smanjio na 73,2%.

Nažalost, 2020. godine Hrvatska se suočila s ozbiljnim izazovima zbog globalnog izbijanja COVID-19 pandemije, što je imalo značajan utjecaj na hrvatsku ekonomiju, koja se temelji na turizmu. Istodobno, te godine Hrvatska je također doživjela značajne potrese, uključujući potres magnitude 5,4 stupnja u Zagrebu i potres magnitude 6,4 stupnja u Sisačko-moslavačkoj županiji, što je rezultiralo značajnim padom BDP-a za tu godinu od 8%.

Međutim, 2021. godine hrvatska ekonomija pokazala je snažan oporavak, potaknut vladinim mjerama za ublažavanje posljedica pandemije. Posebno su se turizam i građevinska industrija brzo oporavili, što je potaknulo oporavak i značajan rast ekonomije. Stopa rasta BDP-a za 2021. godinu iznosila je čak 10,4%, a BDP je dosegnuo 67,8 milijardi američkih dolara, s po glavi stanovnika BDP-om od oko 17.437 američkih dolara, što ga je svrstalo otprilike na 50. mjesto u svijetu. Zabilježen je rast potrošnje, investicija i vanjske trgovine, pri čemu je izvoz iznosio 22,7 milijardi američkih dolara, uvoz 33,7 milijardi američkih dolara, potrošnja 36,7 milijardi američkih dolara, a fiksna kapitalna formacija 12,8 milijardi američkih dolara.

Ispod površine, 2022. godine izbila je rusko-ukrajinska kriza u veljači, što je rezultiralo nizom sankcija koje su SAD i EU uvele Rusiji, a to je imalo utjecaj na hrvatsku ekonomiju. To je rezultiralo visokom inflacijom, značajnim rastom troškova, usporavanjem industrijske proizvodnje i građevinske industrije te drugim izazovima i problemima. Unatoč tome, hrvatska vlada u travnju 2022. godine ukinula je restriktivne mjere vezane uz pandemiju i kontrolu ulaska, početak turističke sezone bio je uspješan, stopa nezaposlenosti ostala je niska (oko 7%), a trgovina i teretni promet rasli su. Međutim, očekuje se da će stopa rasta ekonomije za 2022. godinu iznositi 3%, što je niže od početnih prognoza, a stopa inflacije očekuje se da će prosječno dosegnuti oko 9% (dok je početna prognoza bila 2,6%). U stvarnosti, stopa inflacije dosegla je rekordnih 10,8% u svibnju. Hrvatska ekonomija suočava se s kontinuiranim izmjenama izazova i zahtijeva aktivno suočavanje s njima.

S gledišta investicijskog okruženja, Hrvatska ima sljedeće prednosti: relativno stabilna politička situacija, pozitivni izgledi ekonomske razvoja, stabilan financijski sustav; povoljan geografski položaj, pristup Zapadnoj i Jugoistočnoj Europi; dobro razvijene luke, povoljan cestovni i željeznički promet; povećana transparentnost politika, niži trgovinski i investicijski rizici; proširenje tržišta nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju.

Prema izvješću o svjetskoj konkurentnosti koje je u lipnju 2022. objavila IMD poslovna škola iz Lausanne, Hrvatska je sa 59. mjesta skočila na 46. mjesto. IMD Svjetski centar za konkurentnost pripisuje bolje poslovno okruženje Hrvatske u kontekstu budućeg ulaska u eurozonu. U svim faktorima konkurentnosti, Hrvatska je u odnosu na prošlu godinu napredovala. Anketa izvršnih direktora (Executive Opinion Survey) pokazuje da je najveća prednost Hrvatske kvalificirana i stručna radna snaga, kao i visok standard obrazovnog sustava.

Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo objavila je Globalni indeks inovacija za 2022. godinu, koji pokazuje da je Hrvatska među 132 zemlje i regije zauzela 42. mjesto.

Američka Heritage Foundation i Wall Street Journal zajedno su objavili "Indeks ekonomske slobode svijeta" za 2022. godinu, u kojem Hrvatska ima ocjenu 67,6, što je za 4 boda više nego prethodne godine, te je 45. na svjetskoj rang listi. Među 45 europskih zemalja Hrvatska je na 27. mjestu, s ukupnim rezultatom nižim od regionalnog prosjeka, ali višim od svjetskog prosjeka.

Prema izvješću Europske unije o digitalnom gospodarstvu i društvu (DESI) za 2021. godinu, Hrvatska ima DESI ocjenu od 46,0, što je na 19. mjestu u EU i ispod EU prosjeka (50,7). Strategija razvoja Hrvatske od 2021. do 2030. godine stavlja naglasak na zelenu i digitalnu transformaciju kao ključne smjerove razvoja i poduzima niz mjera kako bi građanima pružila digitalne usluge. Trenutno se u Hrvatskoj promovira START platforma koja omogućuje start-up tvrtkama da se udaljeno i brzo registriraju putem elektroničkih procedura.

Vlada je pokrenula platformu e-Građani kao portal za informacije i elektroničke usluge, koji trenutno ima više od 1,64 milijuna registriranih korisnika. Platforma je redizajnirana u travnju 2021. i sada nudi 87 elektroničkih usluga javnosti.

Očuvanje prirodnih resursa i njihova održiva upotreba jedan je od ključnih ekoloških faktora koji utječu na trgovinske odnose između dviju zemalja. S rastućom pažnjom društva na zaštitu okoliša i klimatske promjene, pružanje većih javnih sredstava za ekološka rješenja i zaštitu klime postalo je važna tema. Svijest o ekologiji u društvu kontinuirano raste, što je posebno vidljivo u obrazovnom sektoru. Ekološko obrazovanje povećava svijest javnosti o ekološkim rizicima i prijetnjama kroz interdisciplinarni pristup, te podučava kako rješavati ove probleme. Zbog stalno rastuće potrebe za resursima, srednjoeuropske zemlje, uključujući Hrvatsku, suočavaju se s izazovom iscrpljenja resursa. Međutim, to također pruža priliku za suradnju između dviju zemalja na području obnovljive energije i ekoloških tehnologija. Više financijskih resursa dodijeljeno je aspektima koji su izuzetno važni za održivi razvoj, kao što su čista energija i zaštita bioraznolikosti, unutar sljedećeg dugoročnog proračunskog okvira EU-a (2021-2027). Ovi aspekti mogu postati nova područja za trgovinsku i investicijsku suradnju između Kine i Hrvatske.

Ekološki zahtjevi Europske unije imaju utjecaja na zakonodavstvo o okolišu u srednjoj i istočnoj Europi, posebice u Hrvatskoj. Nadalje, nevladine organizacije igraju sve važniju ulogu u zaštiti okoliša i održivom razvoju. Ovo je od velike važnosti za jačanje suradnje između Hrvatske i Kine u području ekološki prihvatljivih proizvoda i razmjene tehnologija.

Svjetska gospodarska situacija usko je povezana s trgovinskim odnosima između Kine i Hrvatske. Različiti čimbenici, uključujući globalni gospodarski rast i recesiju, monetarnu politiku i financijska tržišta, međunarodne trgovinske sporazume i tarife, te utjecaj globalnih lanaca opskrbe, kao i uvjete za ulaganje i strane investicije, sve imaju različite razine utjecaja. Stoga, prilikom razmatranja trgovinskih odnosa između Kine i Hrvatske, globalna ekonomska situacija je neizostavan faktor koji se mora uzeti u obzir.

Hrvatska ima visoko obrazovanu radnu snagu s izraženim vještinama, posebno u području digitalnih vještina, gdje mladi ljudi prednjače na razini EU. Iako je službeni jezik Hrvatske hrvatski, stopa pismenosti na engleskom jeziku također je vrlo visoka. Prema English Proficiency Indexu iz 2021. godine, Hrvatska se nalazi na 10. mjestu među 112 zemalja i

regija.

Što se tiče ponude i potražnje radne snage, prema rezultatima istraživanja radne snage (LFS) za prvo tromjesečje 2022. godine, broj zaposlenih u Hrvatskoj iznosi 1,69 milijuna, što je povećanje od 61.000 u odnosu na prvo tromjesečje 2021. godine, ili rast od 3,7%. Broj nezaposlenih je 130.000, što je smanjenje od 49.000 u odnosu na godinu ranije, ili pad od 27,4%. U prvom tromjesečju 2022. godine, stopa zaposlenosti u dobi od 15-64 godine iznosila je 64,2%, što je povećanje od 2,8 postotnih bodova u odnosu na prvo tromjesečje 2021. godine. Stopa nezaposlenosti prema ILO-u u istoj dobi iznosila je 7,2%, što je smanjenje od 2,8 postotnih bodova u odnosu na godinu ranije.

Prema popisu stanovništva u Hrvatskoj iz 2021. godine, ukupan broj stanovnika iznosio je 3,889 milijuna, što je smanjenje od 9,25% u odnosu na deset godina ranije. Osim smanjenja broja stanovnika, veliki broj radnika odlazi raditi u inozemstvo, što dovodi do nestašice radne snage na domaćem tržištu rada, posebno u turističkom sektoru. Prema izvješću o zapošljavanju u turizmu iz 2022. godine, sektor turizma u Hrvatskoj suočava se s nestašicom od oko 30.000 do 35.000 radnika. Zbog toga poslodavci traže fleksibilnije pravila kako bi mogli zaposliti radnike iz zemalja izvan EU.

Prije izbijanja pandemije COVID-19, Hrvatska je već bila jedna od zemalja Europske unije s najvećim udjelom stranih radnika u odnosu na ukupnu populaciju. Kako bi pojednostavila postupke, zemlja je 2021. godine ukinula kvote za strane radnike. Prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova Hrvatske iz travnja 2022., gotovo 94.000 stranaca iz zemalja izvan EU-a dobilo je radnu dozvolu u Hrvatskoj, što je novi rekord u posljednjim godinama.

Što se tiče troškova radne snage, prema podacima Državnog zavoda za statistiku Hrvatske iz travnja 2022., prosječna neto plaća u Hrvatskoj iznosila je 7.547 kuna (oko 1.004 eura). U usporedbi s istim razdobljem prethodne godine, nominalno je porasla za 6,6%, ali je realno smanjena za 2,6%. U svim industrijama, najviša neto plaća bila je u sektoru istraživanja i eksploatacije nafte i prirodnog plina, i iznosila je 24.082 kune. Počevši od 2020. godine,

minimalna mjesečna plaća u Hrvatskoj povećana je s 3.750 kuna iz 2019. na 4.062,5 kuna (bruto), što znači da je mjesečna neto plaća porasla s 3.000 na 3.250 kuna, poveća 8,3%.

Hrvatska ima raznoliku industrijsku strukturu koja uključuje turizam, proizvodnju, poljoprivredu i uslužne djelatnosti. Ovakva struktura industrija pruža različite mogućnosti za suradnju između Kine i Hrvatske. Na primjer, snažna turistička industrija i bogati prirodni resursi Hrvatske mogli bi privući kineske investitore i turiste.

Kao dio Europske unije, trgovinske politike i regulative Hrvatske nužno su pod utjecajem zakona EU-a. Sve gospodarske subjekte u Hrvatskoj imaju jednaka prava na obavljanje vanjske trgovine. Osim nekoliko proizvoda koji su podložni licenciranju, svi ostali proizvodi su slobodni za trgovinu. Ovo donosi niz složenosti u odnosima između Kine i Hrvatske, uključujući carine, standarde proizvoda i trgovinska ograničenja. Međutim, također pruža stabilno trgovinsko okruženje i pravnu zaštitu za obje strane.

Glavni razvojni dokumenti Hrvatske uključuju "Strategiju nacionalnog razvoja do 2030.", "Strategiju gospodarskog razvoja" i "Strategiju regionalnog razvoja". Konkretno, "Strategija gospodarskog razvoja" sastoji se od sedam pod-strategija: "Strategija pametne specijalizacije", "Energetska strategija", "Strategija rudnih resursa", "Strategija inovacija", "Strategija poticanja investicija", "Strategija razvoja poduzeća" i "Strategija razvoja ljudskog potencijala". Ove pod-strategije dalje se razrađuju u pet specifičnih pojedinačnih planova, uključujući "Strategiju industrijskog razvoja 2014-2020" i "Strategiju razvoja turizma", među ostalima.

Krajem srpnja 2021., Europsko vijeće odobrilo je "Nacionalni plan oporavka za 2021-2027" (NPOO) Hrvatske. Prema tom planu, Hrvatska će dobiti 6,3 milijarde eura bespovratnih sredstava iz fonda za oporavak "Sljedeća generacija EU" za financiranje 76 reformi i 146 investicijskih projekata. Ova sredstva će se uglavnom usmjeriti na ekonomiju, javnu upravu, pravosuđe, državnu imovinu, obrazovanje, znanost, istraživanje, tržište rada, socijalnu zaštitu i zdravstvo, kao i na inicijativu nazvanu "Obnova građevina".

Planiranje razvoja infrastrukture

Odgovorno tijelo za izgradnju infrastrukture u Hrvatskoj je Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture. Ovaj odjel također dopušta stranim ulagačima da sudjeluju u lokalnim infrastrukturnim investicijama.

Razvoj i planiranje željeznice

Vlada Hrvatske smatra da zaostajanje u razvoju željezničkog prometa ometa potpuno iskorištavanje nacionalnih lokacijskih prednosti. Stoga Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture planira usmjeriti razvoj na tri glavne međunarodne željezničke rute: RH1, RH2 i RH3.

RH1 linija: Ova linija povezuje koridor Rajne i Dunava (Pan-Europski koridor 10), prolazeći kroz Sloveniju i Ljubljanu, Hrvatsku i Zagreb te Srbiju i Beograd. Željeznica koja polazi iz Vinkovaca može se spojiti na Vukovar, koji je važna međunarodna riječna luka.

RH2 linija: Ova linija je dio Mediteranskog koridora (Pan-Europski koridor 5), prolazeći kroz Rijeku, Zagreb i Mađarsku u Budimpeštu. Vlada planira modernizaciju kako bi se povećala brzina vlakova i transportni kapacitet.

RH3 linija: Ova linija je također podružnica Pan-Europskog koridora 5, prolazeći kroz Ploče, BiH i Neum te Sarajevo, kao i Mađarsku.

Kroz ovakvo planiranje, hrvatska vlada želi u potpunosti iskoristiti svoje geografske i ekonomske prednosti te dalje poticati domaće i strane investicije i ekonomski razvoj.

Ekonomska situacija u Kini

Kao druga najveća ekonomija na svijetu, Kina ima ogroman utjecaj na trgovinske odnose s Hrvatskom i mnogim drugim zemljama. Kinesko gospodarsko okruženje je raznoliko i kompleksno, uključujući veličinu tržišta, brzi ekonomski rast, raspored industrija i globalne trgovinske politike. U nastavku ćemo detaljno analizirati faktore kineskog ekonomskog okruženja i razmotriti kako utječu na kinesko-hrvatske trgovinske odnose.

Kina je jedna od najbrže rastućih glavnih ekonomija na svijetu. Njezin brzi rast BDP-a ne samo da pruža ogromnu potražnju na tržištu, već i privlači investicije iz cijelog svijeta. Stoga,

kineska ekonomska vitalnost pruža velike poslovne prilike za male zemlje poput Hrvatske.

Kina ima bogatu industrijsku strukturu koja uključuje proizvodnju, usluge, poljoprivredu i visoku tehnologiju, među ostalim sektorima. To pruža raznolike mogućnosti i prostor za kinesko-hrvatsku trgovinsku suradnju, od infrastrukturne izgradnje do visoko sofisticirane proizvodnje i tehnološke inovacije.

Kao član Svjetske trgovinske organizacije (WTO), kineska trgovinska politika postupno se kreće prema otvorenosti i transparentnosti. Kina ima slobodne trgovinske sporazume s mnogim zemljama i regijama, što pomaže u smanjenju trgovinskih barijera i promicanju multilateralne suradnje.

Kina ima ogromno tržište radne snage i bogate ljudske resurse. To ne samo da pruža prednosti u troškovima rada, već i pruža snažnu podršku projektima kojima su potrebna tehnička podrška i ljudske rezerve.

Kineska fiskalna i monetarna politika su relativno stabilne i snažno podržavaju održivi ekonomski razvoj. Internacionalizacija juana također je u porastu, što će imati još dublji utjecaj na kinesko-hrvatske trgovinske odnose.

Kina ima veliku geografsku površinu, bogate prirodne resurse i stratešku poziciju. Posebno u kontekstu inicijative "Jedan pojas, jedan put", prometna mreža je doživjela veliki razvoj, pružajući tako još praktičniji logistički kanal za kinesko-hrvatsku trgovinu.

Faktori ekonomske okoline Kine imaju višestruki utjecaj na trgovinske odnose između Hrvatske i Kine. Od ekonomske veličine, industrijske strukture do trgovinske politike i zakonodavstva, kao i ljudskih resursa i fiskalne politike, sve to čini složenu okolinu s različitim mogućnostima i izazovima. Ovi faktori zajedno oblikuju trenutno stanje trgovinskih odnosa između Kine i Hrvatske i nastaviti će utjecati na njihove buduće razvojne trendove. Prema podacima iz 2020. godine, Kina uglavnom izvozi strojeve i električne proizvode te radno-intenzivne proizvode u Hrvatsku, dok iz Hrvatske uvozi strojeve i električne proizvode te drvo i proizvode od drva. Ova struktura trgovine pokazuje da dvije zemlje u nekim aspektima imaju očitu komplementarnost.

3.3.2 Političko okruženje

Kao članica Europske unije, Hrvatska mora poštovati trgovinske politike i propise EU, što do

određene mjere ograničava slobodu trgovinskih odnosa između Hrvatske i Kine. Međutim, kao članica EU, Hrvatska također ima priliku sudjelovati u većim trgovinskim i investicijskim aktivnostima između Kine i EU.

Kineski "miroljubivi uspon" i inicijativa "Pojas i put" dva su glavna stupa njezine vanjske politike, koji izravno ili neizravno utječu na kinesko-hrvatske trgovinske odnose. Posebno je inicijativa "Pojas i put" važan mehanizam za poticanje gospodarske suradnje između Kine i Hrvatske, pružajući platformu za suradnju u infrastrukturi, energetici, tehnologiji i mnogim drugim područjima. Inicijativa "Pojas i put" koju je predložila Kina pruža okvir za infrastrukturne projekte i druge suradničke projekte između dvije zemlje.

Visokorazinska politička razmjena i posjeti su važan znak zdravog razvoja odnosa između dviju zemalja. Ovakva razmjena obično potiče trgovinu, investicije i druge oblike suradnje. U posljednjim godinama, visokorazinska razmjena između Kine i Hrvatske sve je češća, što nesumnjivo doprinosi jačanju suradnje u raznim područjima. Na primjer, 13. svibnja 2022. označavao je 30. godišnjicu uspostave diplomatskih odnosa između Kine i Hrvatske. Kineski predsjednik Xi Jinping i hrvatski predsjednik Milanović, kao i premijer Li Keqiang i hrvatski premijer Plenković, razmijenili su čestitke. Značaj ovog događaja leži u tome što su visoki dužnosnici obje zemlje ne samo visoko ocijenili praktične rezultate suradnje između dviju strana, već su i postigli značajne rezultate u promicanju suradnje "Pojasa i puta" i suradnji između Kine i zemalja srednje i istočne Europe.

Globalni politički kontekst, poput američko-kineskih odnosa i kinesko-europskih odnosa, također utječe na kinesko-hrvatsku trgovinu. Na primjer, ako eskalira trgovinski rat između Kine i Sjedinjenih Država, to bi moglo potaknuti Kinu da traži jačanje trgovinskih odnosa s drugim zemljama, uključujući Hrvatsku. Europska unija, kao važan politički i gospodarski partner Hrvatske, može utjecati na razvoj trgovinskih odnosa između Kine i Hrvatske. Od odnosa između Hrvatske i EU, preko kineske vanjske politike, do dvostrane visokorazinske razmjene i globalnog političkog konteksta, ovi politički faktori zajedno čine složeni sustav koji utječe na kinesko-hrvatske trgovinske odnose. Razumijevanje ovih političkih faktora nije samo važno za razumijevanje trenutanih kinesko-hrvatskih trgovinskih odnosa, već i za predviđanje njihovog budućeg razvoja.

3.3.3 Kulturno okruženje

Kulturni faktori igraju ključnu ulogu u međunarodnoj trgovini, iako se često podcjenjuju, zapravo su neizostavan dio oblikovanja i razvoja međunarodnih trgovinskih odnosa. Razlike i kulturna interakcija između Kine i Hrvatske imaju dubok utjecaj na njihove trgovinske odnose, a u nastavku će se detaljnije razmotriti ti utjecaji.

Prvo, kultura igra vrlo važnu ulogu u svim poslovnim aktivnostima, posebno u međunarodnoj trgovini. Razlike u kulturi između Kine i Hrvatske jasno su vidljive i imaju utjecaj na mnoge aspekte. Evo nekoliko konkretnih primjera kako kulturne razlike utječu na poslovne običaje:

Poslovna etika i načini komunikacije: U Kini se poslovni odnosi obično grade na osnovi mreže kontakata i odnosa, uključujući neformalne interakcije poput večere i druženja kako bi se izgradilo povjerenje. U Hrvatskoj se više naglašava formalni poslovni proces i ugovori, a posebna pažnja se pridaje jasnim poslovnim planovima i prijedlozima.

Pregovori o ugovorima i proces odlučivanja: Kineske tvrtke često pokazuju veću fleksibilnost u pregovorima o ugovorima, a proces donošenja odluka može biti više centraliziran, s konačnom odlukom koja dolazi s najviše razine vodstva. Hrvatske tvrtke naglašavaju transparentnost i pravičnost u pregovorima, a proces odlučivanja može uključivati više razina i odjela.

Poimanje vremena: Kineska kultura ima koncept "kineskog vremena" i "stvarnog vremena", što se odražava i u poslovnim aktivnostima. U Hrvatskoj se vrijeme često smatra vrlo vrijednim resursom, a ljudi tendiraju strogo poštovati raspored.

Poslovno povjerenje i dugoročni odnosi: U Kini, poslovno povjerenje često se gradi na temelju dugoročnih odnosa koji zahtijevaju vrijeme i kontinuiranu interakciju. U Hrvatskoj, poslovni ljudi često se oslanjaju na povjerenje utemeljeno na ugovorima i zakonima, s naglaskom na održavanje povjerenja utemeljenog na pravilima.

Stil poslovne komunikacije: Kineski stil komunikacije često je suzdržan i naglašava implicitne značenja, dok je hrvatski stil komunikacije često izravan i naglašava eksplicitna značenja. Ovo može dovesti do nesporazuma u poslovnim pregovorima, koji zahtijevaju višestruke i multidisciplinarnе komunikacije.

Jezični problemi također su ključna komponenta kulturne interakcije, iako se u trgovini Kine i Hrvatske često koristi engleski jezik kao most za komunikaciju, jezični izazovi i dalje postoje. Povećanje kompetencije u jezičnoj komunikaciji, uključujući obuku za kineski i hrvatski jezik, može dodatno promovirati trgovinu između dviju zemalja.

Osim toga, kulturna interakcija ima važnu ulogu u jačanju međuljudskih odnosa između dviju zemalja i izgradnji međusobnog povjerenja. S napretkom "Puti svile" inicijative, Kina i Hrvatska sve više sudjeluju u kulturnoj, obrazovnoj, turističkoj i drugim područjima. To ne samo da pomaže ljudima iz oba naroda da bolje razumiju jedni druge kulture, već također pruža čvrstu društvenu osnovu za trgovinu i gospodarsku suradnju.

Na kraju, kulturni proizvodi (kao što su filmovi, glazba, književni radovi itd.) i usluge (kao što su obrazovanje, turizam itd.) također čine važan dio trgovine između Kine i Hrvatske. Kulturna razmjena putem kulturnih proizvoda i usluga može dublje povezati ljude iz oba naroda i potaknuti suradnju u drugim ekonomskim sektorima.

U zaključku, kulturne razlike i kulturna interakcija imaju značajan utjecaj na trgovinske odnose između Kine i Hrvatske. Pojačavanjem kulturne interakcije i razumijevanja, obje zemlje mogu bolje rješavati izazove uzrokovane kulturnim razlikama i istovremeno otkrivati nove prilike za trgovinsku suradnju. Stoga, kulturni faktori mogu postati neizostavan aspekt trgovinskih odnosa između Kine i Hrvatske i zahtijevaju aktivno suočavanje i prilagodbu.

3.4 Potencijal i mogućnosti za kinesko-hrvatsku investicijsku suradnju

Kina i Hrvatska imaju veliki potencijal i mogućnosti za suradnju u raznim aspektima, posebno

u području investicija. Ovaj odjeljak će detaljno istražiti te potencijale i mogućnosti, uglavnom s aspekta komplementarnosti resursa i političkih prednosti.

3.4.1 Resursna komplementarnost

Kina ima napredne proizvodne sposobnosti i ogromno tržište, dok Hrvatska ima jedinstvene prednosti u područjima visoke tehnologije, turizma i obnovljive energije. Ova komplementarnost resursa pruža snažnu osnovu za istraživanje različitih mogućnosti investicijske suradnje između dviju strana.

Kina se u globalnom lancu opskrbe uglavnom usmjerava na masovnu proizvodnju i proizvodnju srednjeg i nižeg segmenta, dok Hrvatska ima konkurentnost u određenim visokovrijednim industrijama, kao što su brodogradnja i farmaceutika. Ova različita industrijska pozicioniranja omogućuju obema zemljama da ostvare komplementarne prednosti u suradnji, potičući unapređenje i razvoj svojih industrija.

Osim toga, Kina raspolaže ogromnim kapitalnim rezervama i širokom mrežom stručnjaka, dok Hrvatska također ostvaruje značajne uspjehe u oblasti obrazovanja i istraživanja. Kombiniranjem talenata i kapitala, obje zemlje mogu ostvariti dublju suradnju u raznim sektorima, potičući tehnološku inovaciju i razvoj industrije.

Hrvatska ima bogate prirodne resurse poput mora, šuma i minerala, što pruža ogroman potencijal za kineske investicije u sektorima poput turizma i rudarstva. Također, kao članica Europske unije, Hrvatska je važna vrata za kineske proizvode na europskom tržištu, što je ključno za pitanje pristupa tržištu.

Na kraju, Kina ima ogromno tržište i bazu potrošača koja pruža širok potencijal za proizvode iz Hrvatske. S druge strane, Hrvatska kao članica EU-a također može poslužiti kao ključna vrata za kineske proizvode kako bi ušli na europsko tržište. Stoga, s obzirom na resursnu komplementarnost, Kina i Hrvatska imaju širok spektar potencijala za suradnju u mnogim područjima poput turizma, tehnologije i pristupa tržištu, što može rezultirati obostrano korisnim odnosima.

3.4.2 Prednosti politike

Kineska inicijativa "Jedan pojas, jedan put" u kombinaciji s geografskim položajem Hrvatske kao članice Europske unije otvara potpuno nove prilike za investicijsku suradnju između ove dvije zemlje. Ovaj okvir pruža širok prostor za suradnju između Kine i Hrvatske u različitim područjima, uključujući infrastrukturu, trgovinu, investicije i kulturu.

Već su potpisani bilateralni sporazumi koji pokrivaju trgovinu, tehnologiju, kulturu i druge sektore, pružajući pravnu i političku podršku investicijskoj suradnji između dvije zemlje. Obe strane su članice nekoliko važnih međunarodnih organizacija i trgovinskih sporazuma, što olakšava njihove investicije i poslovne aktivnosti na globalnoj razini.

Osim toga, obje zemlje su donijele razne poticajne politike poput poreznih olakšica i povoljnih uvjeta za korištenje zemljišta kako bi dodatno potaknule strane investicije. Ove političke prednosti dodatno potiču investicijsku suradnju između Kine i Hrvatske.

Hrvatska je pokazala ambiciozne i dugoročne planove u području energetske politike. Njihov Nacionalni energetske i klimatski plan i Nacionalni plan oporavka su značajno ulagali u obnovljive izvore energije i energetske obnovu zgrada. To pruža Kini širok spektar prilika za investicije u područjima energije i zaštite okoliša, posebno u sektoru obnovljivih izvora energije.

U zaključku, Kina i Hrvatska imaju ogroman potencijal za investicijsku suradnju. Područja dublje suradnje uključuju turizam, visoku tehnologiju, izgradnju infrastrukture, energiju i zaštitu okoliša, među mnogim drugima. Kroz jačanje bilateralnih i multilateralnih sporazuma te optimizaciju investicijskog okruženja, obe zemlje imaju priliku potpuno iskoristiti potencijal investicijske suradnje. Kroz resursnu komplementarnost i političku podršku, Kina i Hrvatska ne samo da mogu postići veći uspjeh u postojećim područjima suradnje, već i istražiti nove prilike za suradnju, postići obostrane koristi i održivi razvoj.

3.4.3 Investicijska situacija

Tablica 3.4-1 Izravna kineska ulaganja u Hrvatsku 2017-2021		
Godina	Godišnji tok (u 10,000 USD)	Godišnji zaliha (u 10,000 USD)
2017	3,184	3,908
2018	2,239	6,908
2019	2,869	9,840
2020	15,446	25,264
2021	1,515	24,553

Izvor podataka: Kinesko Ministarstvo trgovine, Državni statistički ured i Državna uprava za devizne poslove "Godišnji statistički izvještaj o izravnim kineskim stranim ulaganjima za 2021."

U 2017. godini, kineska tvrtka Camel Group investirala je 30 milijuna eura u hrvatske tvrtke Rimac Automobili i Greyp Bikes i još uvijek posjeduje dionice Rimac Automobila. U 2018. godini, China North Industries Group Corporation uložila je 32 milijuna eura i preuzela 76,0% dionica hrvatske energetske tvrtke. Ta tvrtka odgovorna je za ulaganje, razvoj i rad Senj vjetroelektrane s kapacitetom od 156 MW. Iste godine, tvrtka Zadar Seaport, podružnica kineske tvrtke China Asia Holding Limited, preuzela je 75,0% dionica Luka Zadar d.o.o. i dobila koncesijsko pravo za tu luku, koje je valjano do 2039. godine. U 2019. godini, austrijska tvrtka FACC AG, koja je u vlasništvu AVIC, otvorila je tvornicu komponenata za civilne zrakoplove u Hrvatskoj s inicijalnim ulaganjem od 12,4 milijuna eura. Tvornica je počela s proizvodnjom krajem 2021. godine. Na 7. prosinca 2021. godine, vjetroelektrana Senj kapaciteta 156 MW, koju financira i gradi China North Industries Group Corporation, svečano je spojena na mrežu u Zagrebu, označavajući time početak rada tog projekta. Ovaj projekt je najveći energetska projekt koji hrvatska vlada provodi u posljednjih nekoliko godina i prvi veliki projekt čiste energije kojeg su kineske tvrtke investirale u Hrvatskoj. Na 26. srpnja 2022. godine, Pelješki most, kojeg je izgradila kineska tvrtka China Road and Bridge Corporation, svečano je otvoren.

U 2017. godini, Hrvatska gospodarska komora otvorila je predstavništvo u Šangaju. U 2018. godini, i Hrvatska turistička zajednica otvorila je ured u Šangaju. Iste godine, hrvatska tvrtka Rimac Automobili i kineska tvrtka Camel Group zajednički su osnovali tvrtku CK Camel Rimac New Energy Technology Co., Ltd. u Xiangyangu, Hubei, koja je odgovorna za proizvodnju i prodaju proizvoda novih izvora energije i električnih uređaja. Osim toga, hrvatska softverska tvrtka Infobip osnovala je potpuno vlasničku tvrtku u Šangaju i otvorila predstavništva u Pekingu, Shenzhenu i Tajpeiju. Hrvatska tvrtka Končar Group udružila se s Shenyang Transformer Co., Ltd. kako bi osnovala tvrtku Shenyang Končar Transformer Co., Ltd. Hrvatska tvrtka DOK-ING i XCMG osnovali su zajedničku tvrtku Xuzhou XCMG DOK-ING Special Robots Technology Co., Ltd. u Xuzhouu. Turistička agencija Uniline također ima ured u Šangaju. Hrvatski registar brodova ima predstavništvo u Šangaju.

4. Predviđanje budućih trendova

Nakon razmatranja povijesnog konteksta, trenutnog stanja i utjecajnih faktora trgovinskih odnosa između Hrvatske i Kine, ovo će poglavlje usmjeriti na predviđanje budućeg razvoja ovih bilateralnih odnosa.

4.1 Analiza budućih trgovinskih trendova između Hrvatske i Kine

4.1.1 Predviđanja ekonomske rasta i trgovinske količine

Hrvatska i Kina kao dvije zemlje s različitim geografskim položajima i ekonomskim skalama imaju svoju važnost u globalnoj trgovini. Prema procjenama Međunarodnog monetarnog fonda (IMF), potencijalna brzina ekonomske rasta Kine suočava se s pritiscima usporavanja. Ova promjena mogla bi utjecati na trgovinske odnose s Hrvatskom. Ovo usporavanje pokreće više faktora, uključujući starenje stanovništva, smanjenje produktivnosti i visoke stope investicija koje uglavnom teku u sektore s niskom produktivnošću. Ako se ne provedu sveobuhvatne ekonomske reforme, ovi faktori mogu dugoročno obuzdati ekonomski rast Kine (Izvor: Procjene osoblja IMF-a).

Tablica 4.1-1 Stvarni BDP (promjena u postocima po godini)											
godina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2028
Kina	7	6.9	6.9	6.8	6	2.2	8.4	3	5.2	4.5	3.4
Hrvatska	2.5	3.6	3.4	2.8	3.4	-8.6	13.1	6.3	1.7	2.3	2.8

Izvor: Autor uspoređuje stvarni BDP i prognoze Kine i Hrvatske, a podaci dolaze iz Međunarodnog monetarnog fonda IMF 2023 World Economic Outlook

Stvarni trendovi rasta BDP-a:

U posljednjim godinama, stvarni rast BDP-a Kine postupno se usporava, smanjujući se sa 7% u 2015. na 2,2% u 2020. Međutim, u 2021., zbog smanjenja utjecaja pandemije i rasta domaće potražnje, stvarni rast BDP-a Kine dosegao je 8,4%. Predviđa se da će rast u narednim godinama biti stabilan između 3-5%. Nasuprot tome, Hrvatska je između 2015. i 2019. godine

pokazala stabilan rast s prosječnom stopom rasta od oko 3%. U 2020. godini, pod jakim utjecajem pandemije, BDP je pao za 8,6%. No, ekonomija se brzo oporavila u 2021. godini, s rastom koji je dosegnuo nevjerojatnih 13,1%. Očekuje se da će rast u narednim godinama biti stabilan, u rasponu između 1,7-2,8%.

U analizi stvarnih trendova rasta BDP-a Kine i Hrvatske, primijetili smo značajne razlike između dvije zemlje u pogledu ekonomske stabilnosti i rasta. Kina, kao jedno od najvećih svjetskih gospodarstava, ima relativno stabilan rast BDP-a s manjim fluktuacijama. Hrvatska s druge strane pokazuje veću ekonomsku volatilnost, posebno tijekom pandemije, s velikim padovima i porastima u BDP-u. Iako obje zemlje pokazuju dugoročne trendove rasta, brzina i stabilnost rasta se razlikuju. Ovakva ekonomska pozadina i karakteristike donose različite prilike i izazove za trgovinske i investicijske odnose između dviju zemalja. Posebno u kratkom roku, visoka volatilnost hrvatske ekonomije može zahtijevati dodatne strateške razmatranja i procjene rizika u trgovinskim i investicijskim odlukama. Stoga se preporučuje da obje zemlje pojačaju koordinaciju i suradnju u makroekonomskim politikama kako bi potaknuli održivi razvoj trgovinske ravnoteže i investicijske suradnje.

Tablica 4.1-2 Potrošačke cijene CPI (godišnja promjena u postocima)												
godina	2005–14 prosječni	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kina	2.9	1.5	2.1	1.5	1.9	2.9	2.5	0.9	1.9	2	2.2	2.2
Hrvatska	2.6	-0.3	-0.6	1.3	1.6	0.8	0	2.7	10.7	7.4	3.6	2.1

Izvor: Autor uspoređuje stvarni BDP i prognoze Kine i Hrvatske, a podaci dolaze iz Međunarodnog monetarnog fonda IMF 2023 World Economic Outlook

Kada pažljivo analiziramo podatke o potrošačkim cijenama (CPI) u Kini i Hrvatskoj, jasno je da postoje značajne razlike u ekonomskim i inflacijskim uvjetima. Kineski CPI relativno je stabilan s malim godišnjim fluktuacijama, posebno u usporedbi s razdobljem od 2005. do

2014. godine, kada je iznosio 2,9%, što ukazuje na dosljednost i stabilnost. S druge strane, Hrvatski CPI ima veću volatilitnost, posebno u razdoblju od 2021. do 2023. godine, kada je inflacija značajno porasla i dosegla dvocifrene vrijednosti, što je znatno iznad dugoročnog prosjeka od 2,6%. Ova volatilitnost ne samo da odražava različite ekonomske okoline, već također može utjecati na buduće trgovinske i investicijske odnose.

Relativno stabilno inflacijsko okruženje u Kini može potaknuti više dugoročnih ulaganja i trgovinske suradnje. Međutim, visoka inflacija u nedavnim godinama u Hrvatskoj može dovesti do deprecijacije valute i smanjenja kupovne moći, što može utjecati na trgovinske odnose s Kinom. Ova volatilitnost također može natjerati kineske investitore ili trgovce da budu oprezniji pri razmatranju suradnje s Hrvatskom. Nadalje, visoka inflacija može potaknuti prilagodbu monetarne i fiskalne politike, što će dodatno utjecati na trgovinske troškove i investicije između Kine i Hrvatske. Osim toga, ova volatilitnost također može utjecati na prilike za suradnju i potencijalne rizike u drugim ekonomskim sektorima poput turizma, tehnologije i kulturne razmjene.

Stoga, kratkoročno gledano, visoko inflacijsko okruženje može zahtijevati sveobuhvatnu konkurenciju s Kinom.

Općenito, iz analize možemo zaključiti da razlike između Kine i Hrvatske u pogledu potrošačkih cijena i inflacije ne odražavaju samo karakteristike njihovih pojedinačnih ekonomskih okolnosti, već također mogu imati složene učinke na buduće trgovinske i investicijske odnose. Za donositelje politika, poslovne subjekte i druge dionike od interesa, razumijevanje i prilagodba ovih utjecajnih čimbenika bit će ključni za održavanje i razvoj gospodarskih i trgovinskih odnosa između Kine i Hrvatske.

4.1.2 Promjene u strukturi trgovine

Nakon godina suradnje i razvoja, struktura trgovine između Hrvatske i Kine postupno se diversificirala. Suradnja se proširila ne samo u sektorima proizvodnje, poljoprivrede i luka, već prema podacima UNCTAD-a, Hrvatska uglavnom uvozi elektroničke proizvode, strojeve

i kućanske potrepštine iz Kine, dok Kina uglavnom uvozi hranu, piće i mineralne resurse iz Hrvatske. U proteklih pet godina, ova se struktura postupno mijenjala. Na primjer, kada je riječ o proizvodima nove energije, uvoz novih energetske proizvoda iz Kine u Hrvatsku povećao se za oko 30% od 2018. do 2022. godine (izvor podataka: UNCTAD). U budućnosti će vjerojatno biti više visokotehnoških i ekoloških projekata. Posebno u područjima nove energije, informacijske tehnologije i biomedicine, dvije zemlje imaju veliki potencijal za suradnju.

4.2 Istraživanje budućih potencijalnih prilika i izazova u trgovini između Hrvatske i Kine

Nakon analize budućih trendova u trgovini, dalje ćemo istražiti moguće prilike i izazove s kojima bi se Hrvatska i Kina mogle suočiti.

4.2.1 Prilike

S jačanjem odnosa između Hrvatske i Kine, obje zemlje suočavaju se s velikim prilikama za suradnju i međusobno nadopunjujućim prednostima u različitim područjima. Prvo, u području infrastrukture, Kina-Initijativa "Jedan pojas, jedan put" pruža izuzetno obećavajuću platformu za suradnju. Ovo ne samo da može značajno povećati logističku i transportnu efikasnost između dviju zemalja, već i postaviti čvrste temelje za daljnje proširenje ekonomske i trgovinske suradnje. Drugo, razmjena tehnologije i suradnja također su područja s velikim potencijalom. Kina ima značajne prednosti u visokotehnoškim područjima poput elektronike, komunikacija i umjetne inteligencije, dok Hrvatska ima svoje jedinstvene kompetencije u sektorima kao što su brodogradnja, turizam i kultura. Ove komplementarne prednosti pružaju širok prostor za suradnju u području tehnologije i usluga. Osim toga, suočavajući se s globalnim klimatskim promjenama i pitanjima okoliša, obje zemlje mogu produbiti suradnju u području zaštite okoliša i održivog razvoja, posebno u područjima čiste energije i izgradnje održivih gradova. Na kraju, turizam kao važan stup gospodarstava obje zemlje također ima veliki potencijal za suradnju. Hrvatska, svojim prekrasnim prirodnim ljepotama i bogatom kulturnom baštinom, sposobna je privući više kineskih turista, dok Kina, sa svojom bogatom poviješću i raznolikom kulturom, također ima privlačnost za hrvatske turiste. Ukratko, budućnost trgovine i ekonomske suradnje između Kine i Hrvatske obiluje

različitim prilikama i međusobnim prednostima, što je win-win situacija za obje strane.

4.2.2 Izazovi

U suradnji između Hrvatske i Kine u trgovini susrećemo se s mnogim razinama i aspektima izazova. Prvo, kulturne razlike i trgovačke navike su nezaobilazni faktori. Budući da su ove dvije zemlje različitih kulturnih podloga i poslovnih okolina, to može dovesti do nesporazuma ili konflikata u poslovnoj komunikaciji i operacijama. Drugo, iako su politički odnosi između dviju zemalja relativno stabilni, složenost međunarodne politike i regionalna nestabilnost i dalje mogu utjecati na trgovinske odnose između dviju zemalja. Ta nestabilnost može proizaći ne samo iz unutarnjih političkih turbulencija u obadvije zemlje, već i iz šireg konteksta međunarodnih političkih događaja, kao što su trgovinski ratovi ili geopolitičke napetosti. Treće, globalna ekonomska nesigurnost, kao što su financijske krize ili valutne fluktuacije, također mogu predstavljati potencijalnu prijetnju trgovini između Hrvatske i Kine. Ovi ekonomski čimbenici mogu utjecati na količinu trgovine, strukturu trgovine i smjer investicija. Naposljetku, u visokotehnološkom sektoru, posebno u zaštiti intelektualnog vlasništva i transferu tehnologije, postoje i specifični izazovi. Balansiranje između tehnoloških inovacija i zaštite intelektualnog vlasništva, kako bi obje strane mogle imati koristi od suradnje u visokotehnološkom sektoru, pitanje je koje zahtijeva posebnu pažnju. Ukratko, odnos trgovine između Hrvatske i Kine zahtijeva sveobuhvatan pristup i planiranje na razini kulture, politike, ekonomije i tehnologije.

4.2.3 Strategije za suočavanje s izazovima

Izazov 1: Kulturne razlike i predrasude

Iako su trgovinski odnosi između dviju zemalja u usponu, kulturne razlike i moguće predrasude ne smiju se zanemariti. Hrvatska ima zapadnu kulturnu podlogu, dok Kina ima duboko ukorijenjenu istočnu kulturu, što može dovesti do nesporazuma u poslovnim navikama, stilovima upravljanja i načinu komunikacije.

Strategija suočavanja: Povećanje kulturne razmjene i obuke. Tvrtke s obje strane mogu redovito organizirati seminare o kulturi i poslovnom bontonu kako bi smanjile nesporazume i povećale učinkovitost suradnje.

Izazov 2: Politički rizici i geopolitička složenost

Hrvatska, kao članica Europske unije, može biti podložna utjecaju velikih multilateralnih organizacija poput Europske unije i Sjedinjenih Američkih Država, što može utjecati na njezine trgovinske odnose s Kinom.

Strategija suočavanja: Objasniti globalne političke dinamike i prilagoditi suradničke strategije kad je to potrebno. Na primjer, razmatranje diverzifikacije lanaca opskrbe kako bi se smanjila ovisnost o jednom tržištu.

Izazov 3: Ekonomska nestabilnost i valutne fluktuacije

Kao što je prethodno analizirano, ekonomska situacija u Hrvatskoj relativno je nestabilna, posebice u pogledu inflacije, što može utjecati na stabilnost trgovinskih odnosa između Hrvatske i Kine.

Strategija suočavanja: Korištenje mehanizama prilagodbe cijena u ugovorima i upotreba stabilnijih valuta poput dolara ili eura kako bi se smanjili rizici.

Izazov 4: Prijenos tehnologije i pitanje intelektualnog vlasništva

U suradnji u visokotehnološkim područjima, prijenos tehnologije i pitanja intelektualnog vlasništva mogu postati osjetljiva pitanja, posebno u biomedicini i informacijskoj tehnologiji.

Strategija: Jasnih odredbi ugovora kako bi se osigurala zakonitost i usklađenost prijena tehnologije i intelektualnog vlasništva, te razmatranje uspostave arbitražnog tijela koje bi rješavalo moguće sporove.

Izazov 5: Pitanja okoliša i održivosti

S povećanim ekološkim sviješću, održivi razvoj postaje globalni fokus. U projektima novih energetske izvora i ekološke zaštite, izazov će biti kako osigurati održivost projekata.

Strategija: Napraviti cjelovitu procjenu utjecaja na okoliš već u početnoj fazi projekta i osigurati da projekt bude u skladu s međunarodnim standardima i zakonodavstvom o zaštiti okoliša.

U zaključku, možemo vidjeti da Hrvatska i Kina suočavaju se s raznim izazovima u trgovini i

investicijama, no kroz učinkovite strategije i blisku suradnju, ovi problemi mogu biti riješeni. Obje strane će morati prilagoditi se mijenjajućem međunarodnom okruženju i održavati fleksibilnost u strategijama i izvođenju kako bi osigurali dugoročni i zdravi razvoj bilateralnih trgovinskih odnosa.

5. Zaključak

Kroz sveobuhvatno i dubinsko istraživanje, shvatili smo duboku složenost i bogatstvo trgovinskih odnosa između Hrvatske i Kine, kao i mnoge prilike i izazove koje su ti odnosi donijeli. Osnovni cilj ovog istraživanja je detaljna analiza mnogih čimbenika koji utječu na trgovinske odnose između Hrvatske i Kine te razmatranje budućih trendova.

Prvo, kroz povijest, primjećujemo da su trgovinski odnosi između Hrvatske i Kine duboko ukorijenjeni i datiraju iz vremena drevnog puta svile. Međutim, s implementacijom inicijative "Jedan pojas, jedan put", ovi odnosi ulaze u novu eru suradnje koja obuhvaća mnoga područja kao što su infrastrukturna izgradnja, olakšavanje trgovine, investicijska suradnja te bogatu ljudsku interakciju. Ovi odnosi bilježe značajan rast i produbljivanje. Drugo, što se tiče trenutnog stanja suradnje, obje zemlje su postigle određeni stupanj suradnje u različitim ekonomskim sektorima kao što su proizvodnja, poljoprivreda i rudarstvo. No, važnije je napomenuti da se, s brzim razvojem tehnologije i inovacija, kontinuirano pojavljuju novi sektori suradnje, posebno u područjima novih izvora energije, informacijske tehnologije i izgradnje infrastrukture.

Tablica 5.-1 Izravne investicije, neto zaduženje obveza (po zemljama) u milijunima eura												
Zemlja	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Q1 2023 ¹⁾	ukupno
Kina	0.2	1.1	3.2	-1.7	30.3	63.1	-4.8	26.3	38.8	0.4	5.3	163.7

Izvor: Hrvatska Narodna Banka. Dostupno na: <https://www.hnb.hr/en/-/inozemna-izravna-ulaganja>

Nakon detaljnog i dubokog istraživanja, primjećujemo trenutno stanje suradnje između Kine i Hrvatske, obuhvaćajući različite ekonomske sektore kao što su proizvodnja, izgradnja temeljne infrastrukture, usluge i drugi. Posebno treba napomenuti da su kineski izravni investicijski tokovi znatno porasli u 2018. i 2019. godini, iznosivši 3,03 milijarde eura i 6,31 milijardu eura, što ukazuje na značajan rast investicija. Međutim, u 2020. godini, izravni investicijski tok iz Kine je zabilježio negativan rast od -480 milijuna eura, što bi moglo biti povezano s globalnim ekonomskim nestabilnostima, poput pandemije COVID-19. U 2021. i 2022. godini, izravni investicijski tok iz Kine ponovno je značajno porastao, iznosivši 2,63 milijarde eura i 3,88 milijardi eura, što pokazuje stabilan rast investicija. Također, investicije u prvoj četvrtini 2023. godine (400 milijuna eura) ukazuju na to da je Hrvatska važna ciljna destinacija za kineske investicije. Ovi podaci jasno odražavaju ogroman potencijal i važnost

ekonomske suradnje između dvije zemlje.

Na temelju analize podataka i trendova, možemo predvidjeti daljnji rast i produbljivanje trgovinskih odnosa između Kine i Hrvatske u budućnosti. Kineski izravni investicijski tokovi u Hrvatsku i raznolikost područja suradnje pružaju čvrstu osnovu za buduću suradnju. Međutim, oba partnera trebaju pažljivo pratiti promjene u globalnom ekonomskom okruženju i poduzimati odgovarajuće mjere za suočavanje s potencijalnim rizicima i izazovima kako bi osigurali održiv i zdrav razvoj bilateralnih odnosa. Ova dublja suradnja obećava donijeti više gospodarskih prilika i koristi za obje zemlje.

U analizi utjecajnih čimbenika, primjećujemo da ekonomija, politika, kultura, stanovništvo i tehnologija igraju ključnu ulogu u oblikovanju trgovinskih odnosa između Kine i Hrvatske. Politička stabilnost i gospodarski razvoj su temelj za održavanje trajnosti i zdravog razvoja trgovinskih odnosa između dviju zemalja. Međutim, budući smjer razvoja nije uvijek ravan put, i primijetili smo neke potencijalne čimbenike koji bi mogli izazvati izazove za buduće trgovinske odnose, uključujući kulturne razlike i trgovačke navike, političku osjetljivost i nestabilnost, ekonomske fluktuacije i globalnu neizvjesnost, kao i pitanja tehnologije i intelektualnog vlasništva. Stoga će biti potrebni zajednički naponi vlada, tvrtki i društva kako bi se suočili s ovim izazovima.

Srećom, postoje i značajne prilike za suradnju između Kine i Hrvatske. Kao što smo već spomenuli, obje zemlje imaju značajne komplementarne prednosti u područjima kao što su infrastruktura, tehnološka razmjena, zaštita okoliša i turizam. Uzimajući sve ove čimbenike u obzir, vjerujemo da trgovinski odnosi između Kine i Hrvatske imaju ogroman potencijal za budući razvoj, ali kako bi se ostvario taj potencijal, oba partnera će trebati dublje surađivati i rješavati postojeće probleme na različitim razinama. To zahtijeva podršku i usmjeravanje vlada, ali također aktivno sudjelovanje tvrtki i društva.

Kako bi se potaknulo daljnji razvoj trgovinskih odnosa između Kine i Hrvatske, ovaj istraživački rad predlaže sljedeće smjernice:

- (1) Pojačati politički i ekonomski dijalog kako bi se uspostavila čvršća suradnička osnova.
- (2) Povećati investicije u kulturu i ljudske kontakte kako bi se smanjili potencijalni sukobi uzrokovani kulturnim razlikama.

- (3) Iskoristiti prednosti obje zemlje u području tehnologije i inovacija kako bi se potakla suradnja u visokotehnološkim sektorima.
- (4) Pratiti promjene u globalnom ekonomskom i političkom okruženju te prilagoditi suradničku strategiju kako bi se suočili s potencijalnim rizicima i izazovima.

Naposljetku, ovaj istraživački rad se nada da će pružiti vrijedne informacije i uvide političkim odlučiteljima, poslovnim subjektima i drugim zainteresiranim stranama koji sudjeluju u trgovinskim odnosima između Kine i Hrvatske te potaknuti njihov održivi i zdrav razvoj. Iako analiza u ovom istraživanju može imati svoja ograničenja, kontinuiranim istraživanjem i praksom, trgovinski odnosi između Kine i Hrvatske mogu koračati prema svjetlijoj i prosperitetnijoj budućnosti.

POPIS LITERATURE

1. Agacevic A, Xu M. Chinese Tourists as a Sustainable Boost to Low Seasons in Ex-Yugoslavia Destinations. Sustainability. 2020; 12(2):449. <https://doi.org/10.3390/su12020449>
2. Agacevic , Andrej i Ming Xu. "Kineski turisti kao održivi poticaj za vansezona u odredištima bivše Jugoslavije." Održivost 12.2 (2020.): 449.
3. Anić, I. D. (2002). Razvitak hrvatske maloprodaje i ekonomsko okruženje. Ekonomski pregled, 53(9-10), 883-902.
4. Bakota , Ivica. „Dijamantna pozornica” u kinesko-hrvatskim odnosima.” Hrvatska revija za međunarodne odnose 26.86 (2020): 156-176.
5. Brakman S, Frankopan P, Garretsen H, et al. Novi putevi svile: Uvod u inicijativu kineskog pojasa i puta[J]. Cambridge Journal of Regions, Economy and Society, 2019., 12(1): 3-16.
6. Brčić-Stipčević, V., & Renko, S. (2004). Hrvatska maloprodaja u...
7. CEEC, 2021-04-07, Brief overview of bilateral trade between China and Croatia in 2020, <http://www.cceccic.org/1629868971.html>
8. China Government Network, 2019-04-11, Joint Statement between the Government of the People's Republic of China and the Government of the Republic of Croatia https://www.gov.cn/xinwen/2019-04/11/content_5381450.htm
9. Croatia 2022, Academy of International Trade and Economic Cooperation, Ministry of Commerce, Department of Foreign Investment and Economic Cooperation, Ministry of Commerce, Economic and Commercial Section, Chinese Embassy in Croatia, <http://www.mofcom.gov.cn/dl/gbdqzn/upload/keluodiya.Pdf>
10. Country (Region) Guide to Foreign Investment and Cooperation
11. Dario Mihelin, 2022, 30 years of diplomatic ties: Croatia, China in diamond era, <https://news.cgtn.com/news/2022-05-13/30-years-of-diplomatic-ties-Croatia-China-in-diamond-era-19YPynBTqso/index.html>
12. ENCP , 2019 , https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-strategy/national-energy-and-climate-plans-necps_en
13. International Labor Organization, data categorized under Global Database for Croatia – Table HR.ILO.LFS: Labor Force Participation Rate: By Sex and Age: Annual , <https://www.ceicdata.com/zh-hans/croatia/labour-force-participation-rate-by-sex-and-age-annual>
14. Li Xuejun, 2022/03/29, exclusive interview with Xinhua News Agency reporter: Senj Wind Power Project is a model of win-win cooperation between Croatia and China - Interview with Velyacic, Croatian company manager of Senj Wind Power Project, http://www.news.cn /world/2022-03/29/c_1128512907.htm
15. Liu Huabo, 2022, Country (Region) Guide to Foreign Investment and Cooperation
16. Mao Li Nie Shuyi, "People's Daily Overseas Edition" Page 08, February 3, 2020,

- "Chinese family culture is precious" (I am an ambassador in China) - Interview with Dario Mihai, Croatian Ambassador to China Lin, http://paper.people.com.cn/rmrhwb/html/2020-02/03/content_1969268.htm
17. Matura, T. (2020), *China and Central Europe: Success or Failure?*, 1st ed., Budapest: Dialogue Campus
 18. Ministry of Commerce website, 2020-09-15, the head of the Treaty and Law Department of the Ministry of Commerce answered questions on the signing of the geographical indications agreement between China and the EU, https://www.gov.cn/xinwen/2020-09/15/content_5543474.htm
 19. NPOO, 2021, Hrvatska od Europske komisije primila dosad najveći pojedinačni iznos bespovratnih sredstava - 700 milijuna eura , <https://planoporavka.gov.hr/vijesti/hrvatska-od-europske-komisije-primila-dosad-najveci-pojedinacni-iznos-bespovratnih-sredstava-700-milijuna-eura/2342>
 20. Official website of the National Tourism Bureau of China, 2021-04-21, 2020 China-Europe Tourism Big Data Report, https://www.cnta.gov.cn/xxfb/zyxw/202104/t20210421_961291.html
 21. People's Bank of China , 2022 , <http://www.pbc.gov.cn/goutongjiaoliu/113456/113469/4167903/index.html>
 22. Plenković , Andrej i Zhang Tiejun. "Trgovinski odnosi između Hrvatske i Kine i mogućnosti suradnje." *Hrvatska revija za međunarodne odnose* 15.1 (2018.): 32-41.
 23. Senj Wind Farm , 2021 , <https://www.elektroprojekt.hr/en/projects/senj-wind-farm/>
 24. Source: Hrvatska Uprava Carina, <http://www.carina.hr/>
 25. Statistical Bureau of the People's Republic of China
 26. The World Bank, 2020, <https://www.worldbank.org/en/country/croatia>
 27. Tomislav Karamarko, 2022, *Prilagodba i razvoj Kine: analiza i politički komentar* , <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/prilagodba-i-razvoj-kine-analiza-i-politicki-komentar-tomislava-karamarka-15621725>
 28. Trade relations between Croatia and China , <http://hrvatskagospodarskakomora.eu/en/>
 29. Turistička zajednica grada Zagreba, <https://www.infozagreb.hr/>
 30. Website of China National Development and Reform Commission, 2017-09-06, Premier Li Keqiang Meets with Croatian Prime Minister Plenković, http://www.ndrc.gov.cn/xwzx/xwfb/201709/t20170906_859378.html
 31. World Bank, 2018, *Building Human Capital in Croatia*, <http://documents1.worldbank.org/curated/en/243291543370956239/pdf/Building-Human-Capital-in-Croatia.pdf>
 32. WTO website , 2022 , Croatia and the WTO , https://www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/croatia_e.htm
 33. Xinhua Net, 2022-04-25, Cooperation between China and Croatia is becoming increasingly close, and the comprehensive partnership is developing steadily, http://www.xinhuanet.com/world/2022-04/25/c_1128845568.htm

34. Xinhua Net, 2022-04-25, Cooperation between China and Croatia is becoming increasingly close, and the comprehensive partnership is developing steadily, http://www.xinhuanet.com/world/2022-04/25/c_1128845568.htm
35. Xinhua Net, 2022-06-01, China-Croatia Friendship Forum held, http://www.xinhuanet.com/world/2022-06/01/c_1128869350.htm
36. Xinhua News Agency, 2022-01-12, China's exports to Croatia increased by 18.8% year-on-year, http://www.xinhuanet.com/world/2022-01/12/c_1128288957.htm
37. Xinhua News Agency, 2022-04-25, "China-Croatia Comprehensive Partnership" Symposium Held in Zagreb, http://www.xinhuanet.com/world/2022-04/25/c_1128845469.htm
38. Xinhua News Agency, 2022-05-13, http://www.xinhuanet.com/world/2022-05/13/c_1128917640.htm
39. Xinhua News Agency, 2022-05-13, 30 years of diplomatic ties: Croatia, China in diamond era, http://www.xinhuanet.com/world/2022-05/13/c_1128917640.htm
40. Xinhua News Agency, 2022-06-01, China-Croatia Friendship Forum held, http://www.xinhuanet.com/world/2022-06/01/c_1128869350.htm
41. Xinhua News Agency, 2021, International Silk Road Culture and Tourism Expo held in Yichang, http://www.xinhuanet.com/world/2021-05/26/c_1127495823.htm
42. Xu, Ming i Andrej Agacevic. "Kineski turisti kao održivi poticaj za vansezone u odredištima bivše Jugoslavije." *Održivost* 12.2 (2020.): 449.
43. Yu, Hong i Luka Oreskovic. "Kineski novac u Europi: Utjecaj na politiku EU-a." *Hrvatska revija za međunarodne odnose* 15.1 (2018.): 72-83.
44. Yu, Hong i Luka Oreskovic. "Kineski novac u Europi: Utjecaj na politiku EU-a." *Hrvatska revija za međunarodne odnose* 15.1 (2018.): 72-83.
45. Zhong, Zhiwei i Mateja Milic. "Analiza trgovinskih odnosa između Kine i Hrvatske s obzirom na globalnu pandemiju." *Hrvatska revija za međunarodne odnose* 26.86 (2020): 109-134.
46. Zhu Tianliang. "Research on the prospects of Sino-Croatian economic and trade cooperation under the 'Belt and Road' initiative", 2019.
47. Zhu, R. (2019). *New Silk Roads: An Introduction to China's Belt and Road Initiative*[J]. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 12(1), 3-16.
48. Zou Liyong. "The Impact of Economic Policy on Chinese Investments in Croatia", 2021.

POPIS TAVLICA

- (1) Tablica 2.3.1-1:2017-2022 Analiza trgovinskih podataka između Kine i srednjoeuropskih zemalja - slučaj Hrvatske
- (2) Tablica 3.2-1:2017-2022 Godišnji komparativni podaci o trgovini između Kine i Hrvatske
- (3) Tablica 3.3.1-1 Gospodarski rast Hrvatske 2017-2021
- (4) Tablica 3.4-1 Izravna kineska ulaganja u Hrvatsku 2017-2021
- (5) Tablica 4.1-1 Stvarni BDP (promjena u postocima po godini)
- (6) Tablica 4.1-2 Potrošačke cijene CPI (godišnja promjena u postocima)
- (7) Tablica 5.-1 Izravne investicije, neto zaduženje obveza (po zemljama)

ŽIVOTOPIS KANDIDATA

Ime i Prezime	Zhiqi Liu		Datum rođenja	31.12.1997
Državljanstvo	Kinesko		Mjesto rođenja:	Yunnan, Kina
Kontakt Informacija	Mobitel	+385 977099672	Poznavanje jezika	Kineski-Materinji jezik Hrvatski B2razina Engleski B1razina
	Email	Zliu@net.efzg.hr		
Obrazovanje	2021-danas Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, student poslijediplomskog studija međunarodne trgovine			
	2018.-2021. Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, prvostupnik poslovne administracije			
	2016.-2018. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, B2 razina hrvatskoga jezika			
Radno iskustvo	Lipanj 2022.-danas Predsjednik Hrvatske udruge studenata i znanstvenika			
	Srpanj-kolovoz 2023. Energija projekt d.d/Norinco d.o.o			
	Ožujak 2022.-lipanj 2023. OPPO Hrvatska			
Samopredstavljanje	<p>Sa 7 godina studija i životnog iskustva u Hrvatskoj, imam duboko razumijevanje lokalne kulture i društvenih običaja. Ovo iskustvo također mi je izoštrilo izvrsne međukulturalne komunikacijske vještine. Vrlo sam odgovorna i samomotivirana osoba. Posjedujem brz um i izvrsnu prilagodljivost u učenju, što mi omogućuje da brzo svladam nova znanja i primijenim ih u praksi. Istodobno, ne bojim se izazova i uvijek težim savršenstvu u radu i osobnom razvoju.</p>			